

Statsforvalterens tilrådning om ny verneforskrift for Øvre Forra naturreservat i kommunene Levanger, Stjørdal, Meråker og Verdal i Trøndelag med sammendrag av høringsuttalelser

Innhold

1 Forslag	2
2 Hjemmelsgrunnlag	2
3 Kunnskapsgrunnlaget	3
4 Saksgang.....	3
4.1 Konsultasjon med Sametinget og reinbeitedistriktet	4
5 Høring av forslaget til revidert verneforskrift	4
5.1 Innkomne høringsinnspill	5
5.2 Generelle innspill	5
5.3 Tematisk gjennomgang av høringsinnspill med Statsforvalterens kommentarer	7
5.3.1 Grensejustering.....	7
5.3.2 Verneformålet	7
5.3.3 Reindrift	8
5.3.4 Friluftsliv og hensyn til rein	8
5.3.5 Friluftsliv – Sykling	8
5.3.6 Bruk av hest	11
5.3.7 Bålbrenning.....	11
5.3.8 Jakt og fiske.....	11
5.3.9 Friluftsliv – miljøtilpasset reiselivsvirksomhet	12
5.3.10 Friluftsliv – stier – slitasje - forstyrrelser	13
5.3.11 Friluftsliv – digitale og fysiske trimposter.....	13
5.3.12 Bruk av drone.....	14
5.3.13 Merking av stier og skiløyper	14
5.3.14 Større arrangementer.....	14
5.3.15 Motorferdsel – Skiløyper – Skiløypetraséer	15
5.3.16 Motorferdsel – funksjonshemmede	16
5.3.17 Motorferdsel – uttransport av felt elg.....	16
5.3.18 Motorferdsel – helikopter	16
5.3.19 Motorferdsel – skjøtsel	16
5.3.20 Motorferdsel – redningstjenesten	17

5.3.21 Motorferdsel – landbruk og næring	17
5.3.22 Motorferdsel – båt på Feren	18
5.3.23 Bruer og klopper	18
5.3.24 Beiting og oppføring av bygninger, anlegg, gjerder, og andre varige eller midlertidige innretninger	19
5.3.25 Jordbrukets bruksretter, seterdrift med gjødsling, skogen og virkesretten	20
5.3.26 Forvaltningsplan	21
5.3.27 Forskning og vitenskapelige undersøkelser	22
6 Viktige endringer under behandlingen	22
7 Verneverdier, påvirkningsfaktorer og effekt av endret verneforskrift.....	24
7.1 Verneverdier	24
7.2 Påvirkningsfaktorer	25
7.3 Effekten av endret verneforskrift	25
8 Forvaltning, økonomiske og administrative konsekvenser	26
Forvaltning	26
8.1 Erstatning	26
8.2 Planstatus.....	26
Referanser	27

1 Forslag

Statsforvalteren i Trøndelag tilrår ny verneforskrift og nytt vernekart for Øvre Forra naturreservat i Levanger, Stjørdal, Meråker og Verdal kommuner i Trøndelag fylke. Forslaget gikk på offentlig høring våren 2023. Etter høringen er det gjort enkelte mindre endringer i forslag til verneforskriften. Endringene er kommentert under kapittel 6, «Viktige endringer under behandlingen», og endringene er markert i dokumentet «Endringer i verneforskrift for Øvre Forra naturreservat». Nytt tilrådd vernekart og ny tilrådd verneforskrift ligger som vedlegg.

Forslaget til ny verneforskrift innebærer at vernevedtaket om forskrift for Øvre Forra naturreservat, fastsatt ved Kronprinsreg.res. av 21. desember 1990, oppheves.

2 Hjemmelsgrunnlag

Øvre Forra naturreservat ble vernet ved kronprinsregentens resolusjon av 21. desember 1990 etter naturvernloven. Revidert verneforskrift og vernekart foreslås nå vernet som naturreservat i medhold av lov 19.06.2009 nr. 100 om forvaltning av naturens mangfold. Området oppfyller vilkårene for å kunne opprette naturreservat etter naturmangfoldloven § 37. Kravet er at arealet enten inneholder truet, sjelden eller sårbar natur, representerer en bestemt naturtype, på annen måte har særlig betydning for biologisk mangfold, utgjør en spesiell geologisk forekomst eller har særskilt naturvitenskaplig verdi.

I 2002 fikk Øvre Forra RAMSAR-status som et internasjonalt viktig våtmarksområde, etter følgende kriterier:

- 1) Et stort representativt myrområde med mange forskjellige utforminger av myr.
- 2) Området har flere internasjonalt truede arter (IUCN Red List).
- 3) Området har stedvis kalkrik geologi og stor diversitet av naturtyper, noe som gir leveforhold for et høyt antall fuglearter.
- 4) Området innehar svært verdifulle hekkeområder for vadefugl.

3 Kunnskapsgrunnlaget

Etter § 8 i naturmangfoldloven skal offentlige beslutninger som berører naturmangfoldet så langt det er rimelig, bygge på vitenskapelig kunnskap om arters bestandssituasjon, naturtypers utbredelse og økologiske tilstand, samt effekten av påvirkninger. Beslutninger skal også bygge på erfaringsbasert kunnskap, herunder samisk kunnskap dersom dette foreligger.

Det foreligger svært mye kunnskap om biologisk mangfold i Øvre Forra naturreservat gjennom forskning som har blitt gjennomført de siste 50 årene, helt frem i dag. Kunnskap om biologisk mangfold fram til 2015 og liste over kilder, både om vegetasjon og fugleliv, finnes i «Forvaltningsplan for Øvre Forra naturreservat i Levanger, Stjørdal, Meråker og Verdal kommuner, 2015-2025» (se lenke under Referanser). Enkelte rapporter kan nevnes, som rapporten «Kulturmark i Øvre Forra naturreservat» (Lyngstad, A. & Jordal, J.B.) som kom i 2015. Hvert år fra 2012 til 2022 er det skrevet rapporter i serien: «Overvåking og skjøtsel i Øvre Forra naturreservat» av Anders Lyngstad, NTNU-VM (et par er tatt med i Referanser, Lyngstad 2015 og 2021b). Det er utført en «Naturtypekartlegging i fire områder i Trøndelag med vekt på de utvalgte naturtypene slåttemark og slåttemyr» (Øien, D. m.fl. 2020), der et av områdene inngår i Øvre Forra naturreservat. Det er pr 2024 utarbeidet skjøtelsesplaner for åtte setervoller i Øvre Forra naturreservat. For seks av dem er det gitt ut en samlet rapport (Lyngstad 2017a). En sårbarhetsvurdering av stilei mellom Heglesvollen og Roknesvollen ble utarbeidet i 2021 (Lyngstad, A. 2021a).

Siden vi anser kunnskapsgrunnlaget til å være tilstrekkelig i denne saken, ser vi bort fra føre-var-prinsippet i naturmangfoldloven § 9. Ifølge prinsippet i naturmangfoldloven § 10, skal en påvirkning av et økosystem vurderes ut fra den samlede belastning som økosystemet er eller vil bli utsatt for. Den samlede belastningen på naturverdiene i dette verneområdet finner vi å være betydelig. Det er særlig bruken av området til utøvelse av friluftsliv, sommer og vinter, til fots, ved bruk av sykkel, men også bruk av motoriserte kjøretøy/maskiner som mer eller mindre virker inn på plante- og dyreliv. Vi vurderer den nye forskriften til, på en bedre måte enn den gamle, å kunne bidra til å redusere den samlede belastningen på verneverdiene i Øvre Forra naturreservat.

Statsforvalteren anser at kravene i naturmangfoldlovens §§ 8-10 er oppfylt, og at det er tilstrekkelig kunnskap om naturmangfoldet, påvirkningsfaktorer og effekten av en oppdatert verneforskrift.

4 Saksgang

- Fylkesmannen i Nord-Trøndelag (nå Statsforvalteren i Trøndelag) anbefalte i brev av 14.12.2015 til Miljødirektoratet å igangsette en revisjonsprosess for verneforskriften for Øvre Forra naturreservat i kommunene Levanger, Verdal, Stjørdal og Meråker.
- Miljødirektoratet sendte svarbrev datert 22.02.2016 der det ble vist til en forventet prosess med eventuelt supplerende vern av våtmarker.

- Fylkesmannen i Trøndelag ba om oppdraget revisjon av verneforskriften for Øvre Forra naturreservat i kommunene Levanger Verdal Stjørdal og Meråker i brev av 02.11.2020.
- Miljødirektoratet ga Statsforvalteren i Trøndelag i brev av 22.01.21 i oppdrag å starte opp arbeidet med bevaring av verdifull natur i Trøndelag fylke.
- I Miljødirektoratets brev av 17.03.2021, som svar på vårt brev av 02.11.2020, sto følgende: «En revisjon av forskriften for Øvre Forra naturreservat kan gjennomføres som en del av arbeidet med oppdrag bevaring av verdifull natur.»
- Melding om oppdrag om revisjon av verneforskriften for Øvre Forra naturreservat i kommunene Levanger Stjørdal Meråker og Verdal, ble sendt til en adresseliste over grunneiere, offentlige og private institusjoner og organisasjoner i brev av 20.04.2021.
- Et digitalt møte ble holdt på Teams 11.05.2021 med inviterte kommuner, fylkeskommunen, bygdeallmenningene, grunneiere og reinbeitedistriktet.
- Oppstartsmelding ble sendt ut til samme adresseliste som over, i brev av 11.06.2021.
- Det ble sendt invitasjon til åpent informasjonsmøte om revisjon av verneforskriften for Øvre Forra naturreservat i brev av 12.08.2021.
- Åpent informasjonsmøte ble holdt på Laberget leirsted på Skogn, 01.09.2021.
- Konsultasjon med Gasken-Laante Sijte ble gjennomført 28.09.2021.
- Statsforvalteren oversendte første forslag til ny verneforskrift til Miljødirektoratet for en gjennomgang, 03.11.2021.
- Miljødirektoratet sendte svarbrev med kommentarer i brev av 09.12.2021.
- Statsforvalteren oversendte justert utkast til verneforskrift for Øvre Forra naturreservat i brev av 10.02.2022.
- Miljødirektoratet svarte i brev av 28.02.2022 at høringsutkastet til revidert verneforskrift for Øvre Forra naturreservat med utkast til vernekart, var faglig godkjent og kunne sendes på høring.
- Statsforvalteren sendte utkastet til ny verneforskrift, vernekart og sykkelsti- og løypekart på høring 01.11.2022, med frist for innspill 15.01.2023. Levanger kommune ba om utsatt høringsfrist til 01.03.2023, noe Statsforvalteren imøtekom.
- For enkelte grunneiere som hadde falt ut av adresselista da dokumentene ble sendt på høring, ble ny frist for innspill satt til 25.04.2023.
- Utkast til ny verneforskrift for Øvre Forra naturreservat, og utkast til tilrådning med sammendrag av høringsinnspill, ble sendt til Sametinget 30.01.2024. Vi mottok deres høringsinnspill 19.02.2024.

4.1 Konsultasjon med Sametinget og reinbeitedistriktet

Konsultasjon med Gasken-Laante Sijte ble gjennomført 28.09.2021. Dokumentet ligger vedlagt.

Sametinget har bedt om å få tilsendt høringsuttalelsene fra samiske interesser og dokumentasjon på prosesser og kontakt Statsforvalteren har hatt med samiske interesser. Sametinget vil få 3 ukers frist til å komme med en endelig uttalelse angående behovet for konsultasjoner mellom Sametinget og Statsforvalteren og/ eller Miljødirektoratet.

5 Høring av forslaget til revidert verneforskrift

Verneforslaget er sendt på høring til lokale, regionale og nasjonale høringsparter, grunneiere, naboer som grenser til området. Det er annonsert i lokale aviser og lagt ut på Statsforvalterens hjemmeside. Følgende parter er tilskrevet direkte:

Eivind Heimstad, Ulla Suul, Sveinung Røstad, AS MERAKER BRUG, NORD UNIVERSITET STEINKJER, SKOBN BYGDEALMENNING, BIRDLIFE AVDELING TRØNDELAGE, NORGES BONDELAGE AVD NORD-

TRØNDELAG BONDELAG, Hauke Haptops, Jan Dahl, Per Erik Bjøraas, VIGDEN OG ELGVADSFOSSE
FJELLSTYRE, Bård Gunnar Furunes, Ole Johan Brustad, Jostein Lurfald, John Harald Storborg, Rune
Myren, REINSJØ FJELLSTYRE, Arne Ramdal, FJELLSTYRENE I STJØRDAL OG MERÅKER, LEVANGER
RÅDHUS AS, NORD UNIVERSITET LEVANGER, Torgeir Myhre, Stein Edgar Staberg, Asgeir Hafstad,
Einar Kristoffersen Skei, PRONEO AS, Asbjørn Tingstad, Ingeborg Indal Okkenhaug, Hans Petter
Krogstad, Verdal kommune, Stian Flobergseter, Inger Hagerup, Statens naturoppsyn, ALLSKOG MIDT
STIFTELSEN WWF VERDENS NATURFOND, TRØNDELAG FYLKESKOMMUNE ADMINISTRASJON
STEINKJER, John-Ola Hovdal, Anders Lyngstad, Levanger kommune, Tor Arne Jægersen Eggen, Kari
Tangerud, Berit Strugstad, SKALLSTUGGU FJELLSTUE AS, Arne Munkeby, Maria Wahl, SAMEDIGGI /
SAMETINGET, Knut Atle Grostad, Hans Skei, Joar Aslak Lurfald, Harald Jenssen, Synøve Klara Lurfald,
TEVELDAL SAMEIE DA, Tore Aasgaard Næss, Håkon Okkenhaug, Frode Lund, Ketil Myhre, FORUM
FOR NATUR OG FRILUFTSLIV I TRØNDELAG, Kenneth Svensson, Per Hembre, Ida Kristine Tronstad,
Brit O Brustad Maalø, Sigbjørn Børge Brenne, Odd Anders Amdahl, Stjørdal kommune, STATSKOG SF,
Olav Roan, Oddny Estenstad, Sofie Rosten Løvdahl, Anette Jenssen, Vegard Vigdenes, Arve Brenne,
Børge Wahl, NTNU VITENSKAPSMUSEET, Rune Flatås, Ina Tangerud, DNT NORD-TRØNDELAG, Ståle
Rotmo Innhaug, Trygve Møller, Per Jarle Eriksen, Johan Olav Lurfald, Stig Daniel Danielsen, Kari
Sunnset, Rune Moen, Tonje Aronsen, Erik Ree, Birger Rønning, Martin Sivertsen, Arild Olav Eggen,
NATURVERNFORBUNDET I NORD TRØNDELAG, Magnar Edvind Almli, Fredrik Balgård Vangstad, Ivar
Rimul, Tove Tangerud, MILJØDIREKTORATET, Tore Øien, John Bye, NORSK BONDE- OG
SMÅBRUKARLAG, FÆREN REINBEITEDISTRIKT, Nils. S. Danielsen, Øystein Hallan, Maj Solfrid Lurfald,
John Bakken, Eva S Brustad Dalland, Ingjar Eggen, Johannes Bye, Asbjørn Sverre L Løvås, VERDAL
BRUKSRETTSFORENING, Kathrine S Lundgren, FROL BEITELAG, Christian Green, Knut Arild Lurfald,
Morten Munkeby, FROL BYGDEALMENNING, STATKRAFT ENERGI AS, SABIMA, Kirsti Aune, Ann-
Margot Nørholm, Yngve Staberg, Meråker kommune, AS VÆRDALSBRUKET, Reidar Hindrum, Olav
Bakken Jensen og Bård Langsåvold.

5.1 Innkomne høringsinnspill

Under høringen av forslaget til ny verneforskrift, vernekart og sykkel- og løypekart for Øvre Forra naturreservat, november 2022 til februar 2023 (med forlengelse til april, sak 2020/10895), kom det inn 27 innspill. De som sendte oss høringsinnspill var følgende:

Frol beitelag, Sørfjella Bruksberettigedes Saubeitelag, Verdal bruksrettsforening, Bratt og Ulendt v/Christian Green, Tore Nysæter, Roger Aspås, Jannicke Green Lund, Ivar Elverum, Aud Matberg og Oddbjørn Eggen, Jan Arve Svendgård, Levanger kommune, Stjørdal kommune, Meråker kommune, Fredrik Vangstad, HRConsult, Meraker Brug, NTNU VM, BirdLife Trøndelag, Feren reinbeitedistrikt, Fjellstyrene Skogn og Reinsjø i Levanger, Naturvernforbundet i Stjørdal og Meråker, Sametinget, Levanger idrettsråd, Levanger Røde Kors Hjelpekorps, Vulusjølaget, Bård Langsåvold, Olav Bakken Jensen.

Statsforvalteren kommentarer til innspillene er ført opp under den temavise gjennomgangen. Høringsuttalelsene står i fulltekst, vedlagt.

5.2 Generelle innspill

Stjørdal kommune

Dagens verneforskrift ble vedtatt i 1990 og fremstår i dag som mangelfull. Forslaget til revidert verneforskrift er en nødvendig tilpasning for å ivareta verneformålet og naturmangfoldet ellers, samt møte dagens og fremtidens friluftsliv m.m. Forslaget er også i tråd med verneforskrifter av nyere tid, selv om noen av bestemmelsene for Øvre Forra er mer restriktive. Det legges til grunn at det gjenspeiler de spesifikke verneverdiene og presset på disse.

Meråker kommune

Meråker kommune ser en fordel med at forslaget til ny verneforskrift for Øvre Forra er ganske lik verneforskriften for Feren naturreservat, da de grenser inntil hverandre. Lik verneforskrift for begge naturreservatene vil gjøre forvaltningen enklere/mer logisk.

NTNU Vitenskapsmuseet

VM har en lang historie med kunnskapsoppbygging og forskning i Øvre Forra naturreservat. Naturvitenskapelige undersøkelser av fugl og vegetasjon ble gjennomført på 1970-tallet, der det bl.a. ble utarbeidet et vegetasjonskart som dekker store deler av det som senere ble Øvre Forra naturreservat (Moen m.fl. 1976). Disse undersøkelsene var en vesentlig del av beslutningsgrunnlaget som ble brukt i verneprosessen. Fra 2009 har NTNU VM hatt årlig aktivitet med forskning, formidling og veiledning i samband med skjøtsel av slåttemyrer og setervoller i reservatet. NTNU VM er positive til en modernisering av verneforskriften, og mener forslaget til nye bestemmelser er godt.

Øvre Forra naturreservat er svært mye brukt i friluftsliv, og dette skaper utfordringer i et område med sårbar natur. Bruken har økt over tid, både med tanke på antall besøkende, men også med nye former for friluftsliv som ikke var aktuelle ved vernetidspunktet. Ved Vulusjøen og i Heståsdalen er det et formidabelt press på naturen gjennom f.eks. hyttebygging med nye vegger, framføring av vann til eksisterende hytter, etablering av nye stier med dreneringseffekt, og etablering av nye parkeringsplasser. Økt ferdsel på areal som grenser til verneområdet, og endringer i bruken, gir indirekte påvirkninger på naturen inne i reservatet. En strengere regulering av ferdsel er etter vårt syn helt nødvendig å få inn i den nye verneforskriften, jf. § 5.

Fjellstyrene i Levanger, Reinsjø fjellstyre og Skogn fjellstyre

Store deler av Øvre Forra naturreservat på ca. 102,5 km² ligger på Reinsjø- og Grønning statsallmenninger i Levanger kommune. Det er fjellstyrene i Levanger ved Reinsjø fjellstyre og Skogn fjellstyre, som forvalter fjelloven med forskrifter og bestemmelser i disse statsallmenningene. Fjellosens bestemmelser gjelder innenfor store deler av Øvre Forra naturreservat. Fjellstyret er lokalt forankret, og forvalter bruksretter som beiting, setring, jakt, fangst og fiske. Fjellosen legger viktige føringer for fjellstyrenes virksomhet. Allmenningsretten har utviklet seg over svært lang tid. Gjeldende allmenningslovverk bygger på, og lovfester i stor utstrekning, sentrale rettslige prinsipper fastsatt gjennom lovverk og rettspraksis opp gjennom tidene. Jordbrukerne i bygdelaget har retter i kraft av bruk i alders tid, som er omfattende og dynamiske. Bruken endrer seg med tida og tilhøva i landbruket. Det er i dag fjellstyrene i Levanger og allmenningsstyrene som disponerer ressursene, som er knyttet til utøving av bruksrettene på Grønning- og Reinsjø statsallmenning. Det vil derfor være naturlig at disse styrene deltar aktivt i forvaltningen av ressursene i Øvre Forra naturreservat.

Naturvernforbundet i Stjørdal og Meråker

Naturreservat er naturmangfoldlovens strengeste verneform. Det betyr at verneverdiene skal beholdes i mest mulig urørt tilstand og i prinsippet gis prioritet når det oppstår konflikter med andre interesser. Dette gjelder også i forhold til friluftsliv, og med hensyn til Øvre Forra minner vi om at dette også har vært forvaltningens praksis. Vi vil legge prinsippet om naturverdiens generelle forrang til grunn i vår vurdering av forslaget til ny verneforskrift.

Levanger idrettsråd

Levanger idrettsråd representerer alle idrettslagene i kommunen. Idrettsrådet er av den oppfatning at det er en større fare for at innbyggerne generelt er for lite aktive enn at de er for aktive. En bør derfor være svært forsiktige med å legge unødvendige begrensninger for innbyggernes bruk av naturen, også innenfor naturreservatet.

Verdal bruksrettsforening

Mye av grunnen til at naturreservatet fremstår slik det er i dag, er på grunn av landbruksnæringens bruk av området gjennom generasjoner. Det vil være svært viktig for naturreservatet og framtidige generasjoner at det ikke legges hindringer for videre effektiv og dynamisk, landbruksrelatert drift. Mange av forslagene til endringer av vernebestemmelsene vil være negative for landbruket, i tillegg er viktige rettigheter for landbruksnæringen utelatt fra forslaget til ny verneforskrift.

5.3 Tematisk gjennomgang av høringsinnspill med Statsforvalterens kommentarer

5.3.1 Grensejustering

NTNU Vitenskapsmuseet

Det legges opp til en mindre grensejustering knytta til parkeringsplassen ved Heglesvollen, og dette synes fornuftig. Vi mener ellers det er grunnlag for en utvidelse av verneområdet, noe som har fått ny aktualitet gjennom målene om økt vern i den nye naturavtalen (COP15). De trekkes fram to punkter som er relevante i den sammenheng:

- Det er et meget sterkt press på tilgrensende arealer, særlig i Levanger, og dette har økt kraftig siden 1990. Vern etter Naturmangfoldloven vil gi bedre mulighet for kontroll på endret arealbruk i områder som ligger inntil dagens vernegrense.
- Øvre Forra naturreservat ligger i et svært myrrikt område, men mye av myrarealet er ikke omfattet av vern i dag. Det vil være naturfaglig fornuftig å inkludere hele nedbørfeltet. Sikring av flere (navngitte) nærliggende områder, som en del av et stort verneområde for myr, vil kunne gi et viktig bidrag til Norges innsats mot klimakrisen og naturkrisen.

Olav Bakken Jensen og Bård Langsåvold

Som eiere av Langsåvoldsetra på Bullvollen ved Feren, er de avhengige av å bruke båt innenfor vernet vannareal. En mulighet er å ta vannareal i Feren ut av verneområdet, å legge vernegrensen langs land.

SFTL: Det å ta ut parkeringsarealet i Heståsdalen, er i tråd med forslaget om generelt forbud mot motorferdsel. Eventuell fremtidig utvidelse av naturreservatet for å inkludere ytterligere areal med myr, og hindre f.eks. nedbygging av natur på nærliggende områder, avhenger av politiske føringer fra Regjering og Storting.

Å ta ut vannarealet i Feren, et areal på vel 1,3 km², ville kreve ny høringsrunde. Vernegrensen har gått her siden 1990. Vi foreslår heller at det blir et generelt unntak fra forbudet mot motorferdsel til å bruke båt inn til land over vannarealet i Feren, dog med nedsatt hastighet.

5.3.2 Verneformålet

Levanger kommune, innspill fra landbruk, Fjellstyrene i Levanger, Reinsjø fjellstyre og Skogn, Frol Beitelag

I formålsparagrafen må bevaring av jordbrukets bruksretter sidestilles med bevaring av det samiske naturgrunnlaget. Begge driftsformene bygger opp under verneformålet. I dette ligger det bruksretter til seter, beite og retten til jakt og fiske. Det er jordbrukets stell og bruk av fjellet som gjør at vi i dag har slåttemark, slåttemyr, setervoller og arealer preget av beiting hvor truede arter trives. Vern og videreutvikling av disse verneverdiene gjøres helt klart best gjennom aktiv bruk, med fortsatt stell og bruk av fjellet.

SFTL: Vi anerkjenner landbrukets betydning for verneverdiene i Øvre Forra naturreservat. Landbruket er løftet fram i det nye forslaget til verneformål, i ordlyden «kulturbasert slåttemark og slåttemyr». Dette mangler i verneforskriften fra 1990. Ordlyden: «Formålet omfatter også bevaring av det samiske naturgrunnlaget» har vært standard ordlyd i mer enn

ti år for alle verneområder som ligger i reinbeitedistrikter, og er en ordlyd som også vil måtte brukes for Øvre Forra. Aktiv bruk av området til beiting vil kunne fortsette.

5.3.3 Reindrift

Sametinget (1. høringsinnspill)

I følge avtale mellom Sametinget og Miljøverndepartementet om retningslinjer for verneplanarbeid i samiske områder § 5.1 nr. 2, skal sentral og lokal høring i vernesaker som berører samiske områder, dersom ikke annet er omforent, gjennomføres i to adskilte omganger, slik at Sametinget skal få anledning til å bli kjent med synspunktene til samiske organisasjoner-/ lag og rettighetshavere før Sametinget selv går inn i konsultasjoner med statlig myndighet og/eller avgir uttalelse til verneforslaget. Fordi denne saken gjennomføres med en høringsrunde, har Sametinget ikke tilgang til uttalelsene til samiske interesser, og vi kan derfor ikke gi en endelig uttalelse i saken nå. På bakgrunn av det nevnte ber vi, etter at høringen er gjennomført, om få oppsummert og tilsendt høringsuttalelsene fra samiske interesser, samt annen dokumentasjon på prosesser og kontakt Statsforvalteren har hatt med samiske interesser. Vi vil når vi har mottatt dette, komme med en endelig uttalelse, samt vurdere om vi vil be om at det gjennomføres konsultasjoner mellom Sametinget og Statsforvalteren og/ eller Miljødirektoratet. Vi ber om å få en uttalelsesfrist på minimum 3 uker fra vi får tilsendt høringsuttalelsene og annen dokumentasjon på prosesser og kontakt Statsforvalteren har hatt med samiske interesser.

SFTL: Vi imøtekom dette innspillet og gav dem den fristen som det ble bedt om.

Sametinget (2. høringsinnspill)

Sametinget ber ikke om konsultasjoner om verneforskriften. Men vi anser at ordet «skånsom» under § 4 bokstav d må tas ut av forskriften slik at bare «beiting» blir stående igjen. Dette for at formuleringen ikke skal kunne få uforutsette fremtidige konsekvenser for samisk bruk i området. Dersom formuleringen i paragrafen blir stående slik den er, så anser vi det må konsulteres med Klima- og miljødepartementet om saken.

SFTL: Vi forstår at «skånsom» beiting kan tolkes og at begrepet ikke er entydig. For likevel å kunne ha mulighet til å unngå at nye former for beiting påfører verneverdiene betydelige skader, foreslår vi at «tradisjonell beiting» skal være direkte tillatt.

5.3.4 Friluftsliv og hensyn til rein

Feren reinbeitedistrikt

Det ønskes mer informasjon om rein i naturreservatet, slik at friluftsfolk tar hensyn til reinen i området.

SFTL: Når nytt informasjonsmaterieell skal utarbeides, vil vi ta kontakt for å få med riktig og god informasjon om nødvendige hensyn som må tas til rein i området.

5.3.5 Friluftsliv – Sykling

Levanger kommune v/ Idrett, friluftsliv og utmark, og v/næringsutvikling:

I forslag til ny verneforskrift blir motorferdsel i utmark regulert ved at all motorferdsel til lands og til vanns blir forbudt. Forslaget utelukker bruk av e-sykel. Forslaget setter også store begrensninger for bruk av vanlig sykkel innenfor Øvre Forra. Kun en sti er foreslått som sykkelsti. Denne stien er en så krevende sti med stigning, at den egner seg dårlig for vanlig trampsykel. El-sykler og sykler bør reguleres likt. Det bør åpnes for flere traséer og på skareføre bør det åpnes for fri sykling og bruk av Randonee og kite. For å unngå feiltolking av bestemmelsen i bokstav b) foreslås denne endres til: *Bokstav b). Sykling er forbudt utenfor eksisterende stier og veger vist i vedtatt stikart.*

Sykel i fjellet har også kommet inn som et nytt moment de siste 30 årene. Det er gledelig at statsforvalteren i utkastet aksepterer dette. Samtidig bør en åpne for sykling i verneområdet når det

er barfrost på bakken. Det setter ingen varige spor i verneområdet, men kan være en fin måte å komme seg rundt på når snøen uteblir.

Stjørdal kommune

Sykling, spesielt på barmark, er en aktivitet som kan gi store og uheldige sporskader. Det er positivt at den nye verneforskriften regulerer dette og identifiserer på kart hvor slik aktivitet er tillatt. Det står ikke noe spesifikt om el-sykkel i forslaget til revidert verneforskrift. El-sykkel gjør at terskelen for en sykkelstur er lavere og både mer utfordrende terreng og avstander kan lettere forseres og i større hastigheter med en sykkel med motorisert kraft. Dette kan gi uheldige konsekvenser som sporskader, og ift. sårbare naturtyper og hekke- og yngletid m.m. Det anbefales at el-sykkel ikke tillates uansett årstid og særlig ikke på barmark.

Naturvernforbundet i Stjørdal og Meråker

Det registreres at det i Hårskallen-området er lagt inn en sykkelsti. Terrengsykling hører ikke hjemme i et naturreservat og må være forbudt. Det er nok muligheter for sykling utenfor reservatet. Og vi er stygt redd for at når nye aktiviteter «slippes løs» i reservatet, er det alltid en risiko for at de griper ytterligere om seg i framtida.

Feren reinbeitedistrikt Gaskelante

Reinbeitedistriktet mener at reinen trenger friplasser der den får beite i fred. De er kritiske til sykkelløyper i naturreservatet. De mener at sykkelløyper vil øke ferdsele i området og føre til at reinen vil sky området. Reinbeitedistriktet ønsker ikke sykkelløyper i sitt beiteområde.

Fjellstyrene i Levanger, Reinsjø fjellstyre og Skogn

Slik setningen er skrevet: «Sykling er forbudt utenfor eksisterende stier og veger vist i vedtatt sti- og løypekart» kan bestemmelsen bli misforstått. Fjellstyrene støtter forslaget om at sykling bare skal være tillatt der det er vist på et stikart.

Levanger idrettsråd

Bruk av el-sykkel eller motorisert rullestol o.l. bør ikke omfattes av forbudet. El-sykler og sykler bør reguleres likt. Forslaget til sti- og løypekart setter store begrensninger for bruk av sykkel innenfor Øvre Forra, da det kun er én sti som er foreslått som sykkelsti. Denne stien er i tillegg en såpass krevende at den vil være lite egnet for den vanlige tursyklar. Det bør også være tillatt å sykle på skare når snøen bærer. Dette medfører ingen form for slitasje på underlaget. Det bør derfor inn et unntak i forskriften om dette, slik at skareføre kan utnyttes til friluftsmål enten det er på vanlig langrennsski, randonee, kite eller sykkel.

Bratt og Ulendt v/Christian Green, Tore Nysæter, Roger Aspås, Jannicke Green Lund m/fam, Jan Arve Svensgård, Ivar Elverum, Aud Matberg og Oddbjørn Eggen

Facebook-gruppen «Bratt og ulendt» har 2700 medlemmer. Det vises til gruppens bekymring for foreslått forbud mot sykling på etablerte, holdbare stier på Hårskallen og videre ned til Revollen samt Hoabustaden. Det er snakk om mindre enn 350 meter med stier opp mot og innover Hårskallen-området som trenger utbedring f.eks. med legging av skiferheller der underlaget er bløtt. Sykkeltrafikken på Hårskallen ligger på et sted mellom 200-300 syklist i løpet av en sesong. Den totale trafikken på Hårskallen er kanskje på 20-25000 brukere i løpet av ett år. Et forbud mot sykkel/elsykkel vil ikke utgjøre noen forskjell mot slitasje av floraen på Hårskallen. Bedre informasjon om skikk og bruk av området vil utgjøre en større forskjell enn et forbud. Det å legge til rette for at gamle ferdselsårer skal tåle økt bruk, enten for turgåere eller syklist, er god forvaltning for fremtidens generasjoners bruk av området. Som hytteiere er de sterkt imot denne reguleringen som vil forringe bruken av nærområdet.

Statsforvalterens høring grunngir ikke sykkelforbudet i sitt høringsbrev. I forvaltningsplanen vises det til at markdekket er sårbart for slitasje, og at sykling ikke bør foregå i reservatet. Men, stisykling

foregår på fast mark der to hjul ikke sliter mer på underlaget enn to sko. Det er en myte at sammenhengende sykkelspor lar vann renne med større fart og gir økt erosjon.

Skalstuggu/Hårskallen-området er spektakulært og familievennlig på en gang, og det skapes også arbeidsplasser på en flott lokasjon gjennom et vell av aktiviteter. Området er sentrumsnært. Gruppen rydder og vedlikeholder stier over hele Innherred, og stiller gjerne opp ved utbedring av stiene på Hårskallen også. Terrengsykkelmiljøet kan være et bra miljø for noen ungdommer som sliter, siden de her opplever tilhørighet. Terrengsykling i fjellet gir dem adrenalin fart og spenning, mestring og selvtillit og ikke minst, de lærer seg respekt for naturen og blir glad i fjellet. Løpere/turgåer beveger seg mye mer utenom de merkede stiene (se GPS kart). Stiene som sykles ligger i de tørreste områdene over berg/fjell, utenom myrområder. El-syklistene er den gruppen denne aktiviteten er viktigst for. Gps-spor etter sykling og gående viser at sykling skjer på etablerte stier mens gående bruker hele området. Håpet er at det ses på alternative løsninger istedenfor forbud, og at det lyttes til alle de som viser sin frustrasjon mot dette påtenkte forbudet.

Ved å fortsatt tillate sykling, vil man både kunne opprettholde og utvikle dette strålende og inkluderende sykkelmiljøet som er positivt for folkehelsen. Hårskallen er et unikt turmål sett i Norges sammenheng. Her er 99 prosent tørre stier, noe som er unikt i «myr-Trøndelag». Det foreslås at sykling tillates på alle eksisterende stier og veger i verneområdet. Bruk av naturen vil bare øke fremover, men det må tilrettelegges, merkes osv.

Det vises til «Friluftsmelding av 2016» som fastslår at all umotorisert ferdsel som hovedregel skal likebehandles, både i nye og eksisterende verneområder, og at unntak fra dette må begrunnes godt i hvert enkelt tilfelle. Statsforvalteren har altså ikke anledning til å legge restriksjoner kun for syklistene uten at det foreligger en særlig god grunn for dette.

SFTL: Vi har forståelse for naturopplevelsen som kan oppnås ved bruk av sykkel. Som forvaltningsmyndighet for dette naturreservatet, der vår oppgave er å veie hensynet til verneverdiene tyngre enn friluftssinteresser, må vi sikre oss at ikke sistnevnte går ut over sårbare arter og økosystemer. Dette er en balansegang, og vi registrerer at det er forskjellige meninger om hvordan sykling påvirker verneverdiene. I et naturreservat bør ikke naturen endres gjennom tilrettelegging for mest mulig aktiv bruk, selv om dette skulle være positivt for folkehelsen. Tilrettelegging bør først og fremst legges utenfor verneområdet. Å tillate den ene traséen for sykling, er et kompromiss. Ordlyden i bestemmelsen er forsøkt å gjøres tydeligere.

El-sykkel regnes som et motorisert fremkomstmiddel i naturreservater, og er ikke tillatt der motorferdsel er forbudt. Vi mener at el-sykling ikke bør foregå i et naturreservat uten veier og med så fuktig og slitasjesvak mark som i Øvre Forra. Selv i området Hårskallen som har en rik og kalkkrevende flora, er uheldige spor etter sykling dokumentert over flere år.

Vi ønsker ikke å innsnevre forbudet mot sykling til kun å gjelde på barmark. Vi er enige i at sykling på skareføre ikke vil skade vegetasjonen eller sette spor i marka. Men det vil kunne bli vanskelig å vurdere om snøføret tåler sykling, både for syklistene og oppsyn. Om våren kan det for eksempel være fast skare tidlig på dagen, men råtten snø etter noen timer med sol. Dessuten ønsker vi å være føre var når det gjelder å nå naturens tålegrense i dette området som allerede har stor ferdsel, en god del slitasje og forstyrrelser. Som flere av de tilsendte kartene viser, er antallet som bruker området til turbruk betydelig. Våren er en særlig sårbar tid både for fugl som trenger ro til hekking, og dyreliv inkl. rein, når yngling og kalving foregår. Vi kan ikke forby fotturer i marka eller fjellet, eller tradisjonell skigåing. Men vi kan sette bremsene på når det gjelder å tillate nye former for ferdsel som innebærer raskere og enklere framkommelighet. Generelt er det i naturreservater åpnet for utøvelse av det enkle, tradisjonelle friluftslivet. Som forvaltningsmyndighet ønsker vi ikke bruk av moderne, raske former for friluftsliv, som el-sykling som vil kunne påføre både fugl, reinsdyr og annet dyreliv

brå og uheldige forstyrrelser. Også folk som ferdsel til fots, trenger områder med ro og fred, noe mange forventer å finne i et naturreservat. Vi mener at begrunnelsen for forbudet i bestemmelsen § 5 punkt b. er god nok.

5.3.6 Bruk av hest

Stjørdal kommune

Det savnes at aktiviteter med hest også inngår spesifikt i § 5. Hesteridning og annen bruk av hest (eksempelvis kløv) er aktiviteter som, spesielt på barmark, vil kunne gi uheldig slitasje på bæresvak myr. På samme måte som for sykling bør verneforskriften spesifisere noe om hesteridning og annen bruk av hest. For bedre ivaretagelse av verneformålet, bør aktiviteter med hest kun være tillatt å gjennomføre på stier og veger vist i sti- og løypekartet, som blir juridisk gyldig gjennom vedtak av verneforskriften. Det må i forkant av vedtaket bli foretatt en vurdering av spesielt hvilke stier hvor slik aktivitet er greit.

SFTL: Vi har ikke erfaring med at bruk av hest har vært et aktuelt problem i Øvre Forra naturreservat. Tradisjonelt ble hest brukt på kløvvegene i området. Organiserte turer med bruk av mange hester vil kunne gjøre betydelig skade på terrenget, slik at vi vil ta inn et forbud mot bruk av hest utenom eksisterende stier og kløvveger. Gjennom arbeid med forvaltningsplan og besøksstrategi vil det fremskaffes en oversikt over kløvvegene og gjøres en vurdering av hvilke stier som egner seg til ridning. Hvor grensen går for større arrangementer ved bruk av hest, vil også bli definert gjennom prosessen med utarbeidelse av besøksstrategien.

5.3.7 Bålbrenning

Levanger kommune v/Idrett, friluftsliv og utmark, Fjellstyrene i Levanger, Reinsjø fjellstyre og Skogn Levanger idrettsråd og Frol Beitelag

Det er svært begrenset med tilrettelagte bålplasser i Øvre Forra, og unntaket slik det er beskrevet i forslaget, gir store begrensninger for utøvelse av allment friluftsliv, samtidig som det gir svært stor belastning på de få etablerte bålplassene. Det anbefales å bruke samme ordlyd, som er brukt for de generelle unntakene fra vernebestemmelsene for Grønningen naturreservat: «Bålbrenning med medbrakt ved eller tørrkvist». Frol Beitelag mener gjeldende lovverk dekker aktuelle problemstillinger, jfr brannvernlov og friluftsliv.

SFTL: Vi ser at det er gode argumenter for å harmonere bestemmelsen om bålbrenning med tilsvarende bestemmelser for Feren og Grønningen naturreservater. («Skånsomt uttak av småvirke for enkelt friluftsliv og bål på stedet. Tørr gran og tørr furu (gadd) skal ikke felles.» «Bålbrenning med medbrakt ved eller tørrkvist.») Justert forslag for Øvre Forra: «Bålbrenning med medbrakt eller utlagt ved eller tørrkvist i samsvar med gjeldende lovverk.» For øvrig hadde det generelle forbudet mot bålbrenning falt ut i utkastet til forskrift som gikk på høring. Når det i § 4 åpnes for bålbrenning på visse vilkår, må det ligge et forbud som utgangspunkt.

5.3.8 Jakt og fiske

BirdLife Norge, avd. Trøndelag

Det foreslås å opprette jaktfrie soner i verneområdet. I store verneområder burde det være naturlig at begrensninger på jakt, enten helt eller delvis, er en del av verneformålet. Jaktfrie soner vil være i tråd med foreslått verneformål for Øvre Forra. Arter som er utsatt for konstant jaktpress har også behov for friområder, og hvis målsettingen er å beholde verneverdiene i mest mulig urørt tilstand, vil jaktutøvelse fra oss mennesker være et negativt element, og en unaturlig belastning for de artene som det jaktes på. For arter som ikke jaktes på, vil ferdsel i forbindelse med jakt, og lyden av skudd fra våpen også være en stressfaktor. Jaktutøvelse kan også ha en negativ påvirkning for naturlige predatorer, med tanke på at byttedyrtilgangen reduseres. Hønsefuglarter som lirype og fjellrype har vist en negativ bestandsnedgang over flere år. Blant de jaktbare pattedyrene er hare nå i kategorien

Nær Truet. Klimaendringer med mildere vintre og mindre snødekke gjør det mer krevende for arter som er tilpasset klimaet på våre breddegrader. Behovet for friområder er derfor mer og mer viktig i årene som kommer, og kan sies å være et steg framover i videreutvikling av verneverdiene, slik det er nevnt i formålet med vernet.

Øvre Forra naturreservat er et av de største naturreservatene i Norge, og derfor bør det være rom for å opprette soner i verneområdet hvor det ikke er tillatt med jakt. Vurderinger av hvor avgrensningene på jaktfrie soner skal være, kan f.eks. gjøres med bakgrunn i kunnskap om viktige næringsområder for de aktuelle artene, at områdene er av en viss størrelse og ikke splittes opp. Det foreslås konkrete jaktfrie områder, og det bes om at dette forslaget blir tatt opp til vurdering.

Stjørdal kommune

Angående «Tiltak i forbindelse med forvaltning av vilt og fisk», § 7 e, er det relativt stor forskjell på tiltak som elgbeitetaksering og fiskekultivering. Noen tiltak må dessuten behandles etter annet lovverk. For å redusere mengden saksbehandling knyttet til slike saker, anmodes Statsforvalteren om å presisere bestemmelsen.

Verdal bruksrettsforening

Småviltjakt og fiskeretten tilhører de bruksberettigede. Evt innskrenkninger i noen av rettighetene for de bruksberettigede i allmenningene (stats- eller privatallmenningene) skal erstattes fullt ut jf NML § 50.

SFTL: Å innføre jaktfrie soner ville bli en større prosess som vi ikke vil gå i gang med i denne omgang. Presisering av hva som kan omfattes av tiltak i forbindelse med forvaltning av vilt og fisk, er typisk noe vi vil gjøre i forvaltningsplanen. Småviltjakt og fiskeretten er privatrettslige avtaler og berøres ikke av verneforskriften.

5.3.9 Friluftsliv – miljøtilpasset reiselivsvirksomhet

Fjellstyrene i Levanger, Reinsjø fjellstyre og Skogn

Angående miljøtilpasset reiselivsvirksomhet som skal kunne skje «etter plan godkjent av forvaltningsmyndigheten». Det er mange «forvaltningsmyndigheter» i Øvre Forra, fjellstyret, statskog, allmenningsstyret, private grunneiere, statsforvalteren og kommunen. Det er lite demokratisk dersom statsforvalteren kan godkjenne slike planer alene.

Levanger kommune v/næringsutvikling

Det kan forventes økt kommersielt friluftsliv i verneområdet. Dette er et stort og delvis betalingsvillig marked. Opprettelse av permanente baser for slik turisme må ikke tillates, kun midlertidige løsninger som setter få spor i naturen.

Naturvernforbundet i Stjørdal og Meråker

I § 7 j åpnes det for at naturreservatet kan brukes i miljøtilpasset reiselivsvirksomhet etter plan godkjent av forvaltningsmyndigheten. Denne dispensasjonsmuligheten advares det meget sterkt mot. Det kan ha helt uoversiktlige framtidige konsekvenser at det åpnes muligheter for at reservatet kan brukes av kommersielle reiselivsinteresser. Det er mange eksempler på hvordan miljøforvaltningen (spesielt Statsforvalteren) i arealsaker har fått sine innsigelsesmuligheter mot naturinngrep redusert fra politisk hold. Utviklingen vil her være prisgitt den framtidige politiske situasjon og derfor i stor grad uforutsigbar. Åpningen i § 7 j bør fjernes fra verneforskriften.

SFTL: Hva som vil kunne aksepteres av miljøtilpasset reiseliv, vil utdypes i forvaltningsplanen. Prosessen med utarbeidelse av ny forvaltningsplan, vil gi gode muligheter for medvirkning, både for rettighetshavere og andre offentlige etater. Uansett vil godkjenning av en plan for reiselivsvirksomhet sikre at vernehensyn blir tatt og også at alle øvrige lover og forskrifter blir overholdt.

5.3.10 Friluftsliv – stier – slitasje - forstyrrelser

Stjørdal kommune

Angående rydding av eksisterende stier § 4 bokstav h. Har forvaltningsmyndigheten oversikt over eksisterende stier? Viser ordet eksisterende til stier på vernetidspunktet i 1990 eller tidspunktet for vedtak av revidert verneforskrift? Statsforvalteren anmodes om å kartfeste de aktuelle stiene slik at det ikke levnes tvil om hvilke stier som kan vedlikeholdes.

Naturvernforbundet i Stjørdal og Meråker

Siden det i reservatet finnes en rekke populære turmål, og interessen for friluftsliv synes økende, vil dette kunne gi forvaltningen store framtidige utfordringer. Naturslitasje på grunn av ferdsel, inkluderer også utilsiktede forstyrrelser av fredet dyreliv. Dette er det vanskelig å bedømme omfanget og konsekvensene av, men det er grunn til å tro at dette samlet sett kan være betydelig. På grunn av kunnskapsmangel får dette spørsmålet sjelden noen seriøs behandling.

SFTL: En god del av de gamle kløvvegene er kartfestet, men det er også kommet til noen nyere stier i mer moderne tid, og noen strekninger er klopplagt. Det er en god ide å få en full oversikt over stinettet, en oversikt som bør tas inn i en fremtidig besøksstrategi. Utilsiktede forstyrrelser av fredet fugle- og dyreliv foregår gjerne uten at vi mennesker legger merke til det. Forutsigbarhet er en fordel for fugle- og dyrelivet. Kanalisering ved hjelp av klopplugging kan bidra til mindre slitasje og til å styre ferdselen unna store, «fredelige» arealer. Samtidig vil klopplugging føre til økt ferdsel og enklere og raskere tilkomst til tidligere «ubrukte» områder. Derfor må det bli en nøye vurdering av hvor det skal klopplugges og hvilke stier som skal vedlikeholdes for å styre ferdselen.

En besøksstrategi for Øvre Forra vil utarbeides og vise både kløvveger, stier og klopplagte traséer. Denne vil gå på høring sammen med en oppdatert utgave av forvaltningsplanen.

5.3.11 Friluftsliv – digitale og fysiske trimposter

Stjørdal kommune

Forslaget til revidert verneforskrift regulerer ikke digitale trimposter. En kunne tro at § 3 om større arrangementer eller § 7 bokstav j om miljøtilpasset reiselivsvirksomhet, omfatter digitale trimposter, men vi har forstått det slik på Miljødirektoratet at det ikke er tilfelle. Grunnen er bl.a. at digitale trimposter kun er å anse som en anbefaling om å oppsøke enkelte turmål, men det er ingen formell påmelding eller uttrykt ønske om at dette skal gjøres på et bestemt tidspunkt eller i en samlet gruppe. Digitale trimposter kan være et godt folkehelseiltak, men de kan samtidig utgjøre en trussel for verneverdiene så vel som naturmangfoldet for øvrig. Slitasjeskader på bæresvak grunn, mangel på aktsomhet ift. sårbare naturtyper og hekke- og yngletid – av både initiativtaker(e) så vel som trimpostbesøkende m.m., er noen av grunnene til at verneforskriften bør regulere slike tiltak. Statsforvalteren oppfordres til å legge til en bestemmelse i § 7 om at det etter søknad gis dispensasjon til digitale trimposter. Fysiske trimposter anser vi til å bli regulert gjennom § 7 bokstav t, som omhandler oppsetting av skilt, merking av stier, løyper o.l. I denne bestemmelsen bør det presiseres at fysiske trimposter inngår.

SFTL: Vi tar imot forslaget om å presisere at utplassering av fysiske trimposter må omsøkes. Verneforskriften kan imidlertid ikke forby at det opprettes digitale trimposter i naturreservatet, da digitale trimposter verken defineres som «et større arrangement» eller «merking av stier». At digitale trimposter bør unngå bæresvake områder og i størst mulig grad legges utenfor naturreservatet, er noe som vil bli tatt opp som tema i den fremtidige forvaltningsplanen og besøksstrategien.

5.3.12 Bruk av drone

Stjørdal kommune

Det kan være vanskelig for en besøkende å forstå at droneflyging kan falle inn under § 3 annet ledd bokstav b «Dyrelivet, herunder reirplasser og hiområder, er vernet mot skade, ødeleggelse og unøddig forstyrrelse.» For å redusere sannsynligheten for unøddig forstyrrelse av eksempelvis truede fugler knyttet til verneområdets myrområder, og tydeliggjøre hva som gjelder for drone, foreslår vi at § 5 bokstav a og/eller § 7 utvides med en tekst om at bruk av droner må ha særskilt tillatelse fra forvaltningsmyndigheten.

SFTL: Vi vurderer ikke at bruk av drone vil medføre stor risiko for forstyrrelser av fuglelivet i naturreservatet, og vi foreslår derfor heller ikke et konkret forbud. At bruk av drone likevel kan gi unødige forstyrrelser vel feil bruk, kan utdypes i forvaltningsplanen. Aktsomhetsplikten § 6 i naturmangfoldloven gjelder også i verneområder.

5.3.13 Merking av stier og skiløyper

Levanger kommune v/Idrett, friluftsliv og utmark

Dagens merking er etablert i regi frivillige organisasjoner og i tråd med merkehåndboka. Med dette forslaget ser det ut til at disse lag og foreningene må søke om dispensasjon for tiltak som allerede er gjort flere år tilbake i tid. Det bør lages en detaljert merkeplan for hele området, både innenfor og utenfor Øvre Forra, slik at det fortsatt blir en enhetlig og helhetlig merking for hele turområdet.

Levanger kommune v/næringsutvikling

Siden vernevedtaket for 30 år siden, har menneskers bruk av fjellområdene endret seg. I dag kreves det mye mer tilrettelegging og folk velger heller merket sti enn å bevege seg ut i uberørt natur. Det krever ekstra aktsomhet når Statsforvalteren tillater merking av stier og opprettelse av turmål. Slike tiltak bør i størst mulig grad legges på fast mark og ikke i myr for å unngå slitasje i verneområdet.

SFTL: Ny verneforskrift for Øvre Forra naturreservat får ikke tilbakevirkende kraft når det gjelder eksisterende merking. En besøksstrategi for Øvre Forra vil utarbeides og gå på høring sammen med en oppdatert utgave av forvaltningsplanen. I besøksstrategien vil eksisterende merking omtales, og også mulige grep for å oppnå enhetlig merking.

Vulusjølaget skiløyper

Vulusjølaget registrerer at det kommenteres at løypenettet er godt utbredt i det omtalte området i Øvre Forra. Vulusjølaget vil allikevel komme med et innspill om at det merkes av for løypekjøring som tilknytter områdene mellom Ruganders-løypa og løypenettet tilknyttet Grønningen.

SFTL: I gjeldende forvaltningsplan for Øvre Forra (2015), er skiløypa «Overløperen» tegnet inn i kart. Skiløypestraséene som lå i kartet, «sti- og løpekartet» som gikk på høring, har vi tatt ut. Skiløypekartet vil legges ved revidert forvaltningsplan og besøksstrategi, og kartet vil også ha med løypa som knytter sammen Ruganders-løypa og løypenettet tilknyttet Grønningen. Denne traséen regner vi til å høre med til de eksisterende skiløypene som er foreslått å være tillatt å kjøre opp iht § 6 e.

5.3.14 Større arrangementer

Levanger kommune v/Idrett, friluftsliv og utmark, Levanger idrettsråd

Tradisjonelle arrangement som Roknesvollen 4H-seter, skoleturer, 10 på topp, o-løp og andre organiserte turer på ski eller til fots i regi frivillige organisasjoner og/eller private aktører er eksempler på arrangementer som fremmer friluftsliv og folkehelse for innbyggerne i Levanger og omegn, og som ikke bør omfattes av forbudet.

Stjørdal kommune, Fjellstyrene i Levanger, Reinsjø fjellstyre og Skogn, Naturvernforbundet i Stjørdal og Meråker

Stjørdal kommune mener det er positivt at forslaget til revidert verneforskrift regulerer større arrangementer og at forvaltningsmyndigheten etter søknad kan gi dispensasjon. En regulering av slik aktivitet, samtidig som forvaltningsmyndigheten kan sette vilkår for eventuell gjennomføring, vil øke sannsynligheten for at verneformålet ivaretas. Fjellstyrene og Naturvernforbundet etterlyser en definisjon av hva som ligger i begrepet «større arrangement». Naturvernforbundet mener at det at det i § 7 d gis muligheter for å søke dispensasjon, svekker forbudet. Ut fra samlet antall deltakere og observert terrengslitasje, vil opplegg som «ti på topp» være et typisk større arrangement. Organiserte aktiviteter som ti på topp hører ikke hjemme i et naturreservat og er i strid med forskriftens § 3 d.

SFTL: Hva som inngår i begrepet «større arrangementer» vil bli utdypet i revidert forvaltningsplan. Vanligvis regnes et fåtall telt, en skoleklasse på tur eller tradisjonell turvirksomhet til fots i regi av barnehager, ideelle organisasjoner eller liknende, ikke til «større arrangementer» og omfattes ikke av forbudet. For eksempel vil aktiviteten i forbindelse med Roknesvollen som 4-H-seter regnes som et større arrangement, men her vil det kunne gis flerårige dispensasjoner. Å arrangere o-løp vil være søknadspliktig, men det vil kunne gis dispensasjon etter § 7 d dersom postene ikke legges til punkter som kommer i konflikt med forekomster av kjente sårbare arter.

5.3.15 Motorferdsel – Skiløyper – Skiløypetraséer

Feren reinbeitedistrikt

Feren reinbeitedistrikt er et lite helårsdistrikt. Det er rein som beiter overalt innom distriktet året rundt. Innen Øvre Forra naturreservat er det mange simler som kalver på våren. Simlene er spesielt vare for forstyrrelser og farer, for å beskytte seg selv under kalvingen og kalven når den er født. Rein som er på vinterbeite trenger beitero for å overleve vinteren. Det kan være vanskelige beiteforhold som mye is og snø som gjør det vanskelig å komme ned til maten. Da er det spesielt viktig at rein får beite i fred. Vi er kritiske til de mange tilrettelagte skiløypene som er i naturreservatet og utenfor. Sporleggere, tråkkemaskin, skiløper og skiløpere med hunder forstyrrer rein som er på vinter- og vårbeite. Vi ønsker forbud mot etablering av nye skiløyper.

Levanger kommune v/Idrett, friluftsliv og utmark, Levanger kommune v/næringsutvikling,

Fjellstyrene i Levanger, Reinsjø fjellstyre og Skogn, og Levanger idrettsråd

Tilrettelegging med skispor vinterstid bør opprettholdes på dagens nivå. Oppkjøring av eksisterende skiløyper med «lett beltekjøretøy som ikke setter varige spor i terrenget», er ikke forenelig med dagens løypekjøring og behov for tilrettelegging vinterstid. Dagens løypemaskiner kan neppe defineres som lett beltekjøretøy, de er bygd for å «flyte» på snøen og er skånsomme med underlaget. Forslag til ny ordlyd for bokstav e): Oppkjøring av eksisterende skiløyper vist på vedtatt løypekart. Det skal benyttes beltekjøretøy som er skånsom mot markoverflaten. I forslaget fra fjellstyret har man også slettet ordet eksisterende, da dette er unødvendig i forhold til å opprette nye løyper, jfr. § 7 første ledd bokstav l.

Klimaendringene gjør at bekker og elver kan forventes å ha flere flommer og gå åpne i løpet av vintersesongen. Derfor bør det være åpning for å endre skiløypetraséer i framtida slik at man unngår å passere elver/bekker som man erfaringsvis vet går åpne deler av vintersesongen.

Naturvernforbundet i Stjørdal og Meråker

Det er nok skiløypetraséer i reservatet slik at nye ikke må etableres. Det bør gjøres tydeligere i § 3 at dette er forbudt, og denne dispensasjonsmuligheten må fjernes fra § 7.

SFTL: Det er etablert et nett av skiløyper innen naturreservatet, og fortsatt oppkjøring av disse vil det være åpning for. Vi er enige i at ordlyden i forskriften med fordel kan tilpasses dagens løypemaskiner og forenkles til § 6 e.: «oppkjøring av eksisterende skiløyper med beltekjøretøy som er skånsom mot markoverflaten». Vi tar imidlertid bort forslaget i § 7 at

forvaltningsmyndigheten etter søknad kan gis dispensasjon til «Etablering av nye skiløyper». Motorferdsel er i utgangspunktet forbudt (ifølge § 5 a), og det er kun unntak for oppkjøring av eksisterende skiløyper (ifølge § 6 e). Eventuelle behov for omlegging av skiløypetraséer må derfor omsøkes etter den generelle dispensasjonshjemmelen, § 8.

5.3.16 Motorferdsel – funksjonshemmede

Levanger kommune v/Idrett, friluftsliv og utmark

Det bør åpnes for transport av funksjonshemmede etter faste traseer til bestemte steder eller turmål for å ivareta denne gruppen mennesker. Forslag til ny unntaksbestemmelse til § 6: § 6. Generelle unntak fra ferdselsbestemmelsene. f). «Transport av funksjonshemmede med snøscooter etter godkjent trase, vist på vedtatt sti- og løypekart.» Dersom det ikke kan åpnes for en slik unntaksbestemmelse, kan dette komme inn som et eget bokstavpunkt under de spesifiserte dispensasjonsbestemmelsene i § 7.

SFTL: Vi ønsker ikke å gi en generell åpning for persontransport av funksjonshemmede, men vi har en praksis for å gi dispensasjon til denne brukergruppen i naturreservater. For andre behov enn for kjøring til hytte, kan en søknad behandles etter den generelle dispensasjonshjemmelen, § 8.

5.3.17 Motorferdsel – uttransport av felt elg

Levanger kommune v/Idrett, friluftsliv og utmark

Det anbefales å sette samme krav til alle kjøretøy som kan benyttes i henhold til unntakene i § 6. Det vil alltid være en mulighet for at kjøretøy som brukes på barmark kan sette spor som blir synlige i flere år og dermed kan tolkes som varige spor. Forslag til ordlyd for bokstav b): *b). Nødvendig uttransport av felt elg, hjort, bjørn og ulv med lett beltekjøretøy, som skal være skånsomt mot markoverflaten.*

SFTL: «som ikke setter varige spor i terrenget» er i tråd med «malen» som brukes i verneforskrifter. Det skal tilstrebes å unngå bløte partier ved utfrakt av felt vilt. I forvaltningsplanen vil det defineres hva som menes med lett beltekjøretøy og hva som legges i «varige spor».

5.3.18 Motorferdsel – helikopter

Fjellstyrene i Levanger, Reinsjø fjellstyre og Skogn

I forslaget til nye bestemmelser er all motorferdsel til lands og til vanns er forbudt, herunder «landing og start med luftfartøy». Bruk av luftfartøy, som i praksis betyr helikopter, bør tilføyes under en eller annen bestemmelse i verneforskriften. Transport med helikopter er naturvennlig, spesielt i sommerhalvåret kan helikopter erstatte transport som ellers vil foregå på barmark.

SFTL: Helikopter kan transportere last effektivt uten å sette spor i terrenget. Det er likevel en støyproblematikk knyttet til slik transport. Gjennom en søknadsbehandling vil ulemper og fordeler bli veid opp mot hverandre, og bruk av helikopter vil kunne gis dispensasjon etter den generelle dispensasjonshjemmelen, § 8.

5.3.19 Motorferdsel – skjøtsel

Fjellstyrene i Levanger, Reinsjø fjellstyre og Skogn

Det er i mange år drevet med slått og slåtteutstyr, som har satt varige spor i terrenget. Det brukes utstyr som: ATV, slåmaskin, høyvender, jernhest m.m. selv om disse setter spor som vil være synlige i terrenget i mange år. Fjellstyrenene i Levanger finner det merkelig at forvaltningsmyndigheten blant annet åpner for bruk av motorisert utstyr til slått, med bygging av kjøretraseer med plastnett i myra, mens jordbruket skal pålegges store restriksjoner.

Fredrik Vangstad og HRConsult– Lerifallsvollen

Ved framtidig aktiv skjøtsel av selve vollen på Leirfallfer (basert på en skjøtselsplan), vil det ved slått være nødvendig å kunne bruke motorisert utstyr. Bruk av motorisert utstyr til slått bør derfor godkjennes over en lengre periode uten at dispensasjon må omsøkes for hver gang. Det er nødvendig med adgang til å benytte snøscooter og andre beltekjøretøy ved aktiv skjøtsel av vollen gjennom hogst for å hindre gjengroing, for utfrakt av høy, og for å vedlikeholde kulturhistorisk viktige bygninger på vollen.

SFTL: Skjøtselsbestemmelsen i nml § 47 gir hjemmel til nødvendig motorferdsel i forbindelse med skjøtsel. Målet for skjøtselen av slåttemyra og slåtteennga som nå gjennomføres årlig, er at resultatet skal ligne mest mulig på slik det var for hundre år siden da gras ble høstet ved ljaslått. Men for å kunne gjennomføre skjøtselen i det omfanget vi gjør i dag, må vi velge rasjonelle driftsmetoder. Vi er enig i at plastnett er et fremmedelement i et naturreservat. Det har derfor det siste året blitt lagt klopper som forsterkning av traséen som brukes i forbindelse med skjøtselen av slåttemyra.

For setervoller som har fått utarbeidet skjøtselsplan, og der det inngås spesifisert avtale med forvaltningsmyndigheten om skjøtsel, vil § 6 med generelt unntak fra ferdselsbestemmelsene gjelde. For behov for kjøring som ikke gjelder skjøtsel beskrevet i skjøtselsplanen, vil det måtte gis dispensasjon.

5.3.20 Motorferdsel – redningstjenesten

Røde Kors Hjelpekorps

Som følge av stor utfart i skiløypene, og i fjellet, har Levanger Røde Kors Hjelpekorps bedrevet patruljekjøring med snøscooter langs løypenettet. Dette bør kunne fortsette. Ved å patruljere løypenettet en til to ganger om dagen i utfartshelger, får redningsmannskapene god oversikt over føre og forhold, mengde utfart og de får vist sin tilstedeværelse. En positiv bieffekt er at mannskapene får lokalkunnskap som kan være kritisk i en søk- og redningssituasjon.

SFTL: En plan for patruljekjøring bør utarbeides i samråd med forvaltningsmyndigheten. Det er ikke foreslått unntak for patruljekjøring fra forbudet mot motorferdsel. Patruljering av løypenettet må omsøkes og behovet vurderes for dispensasjon fra vernebestemmelsene.

5.3.21 Motorferdsel – landbruk og næring

Levanger kommune v/landbruk, Meråker kommune, Verdal bruksrettsforening, Meråker kommune, Frol Beitelag, Fjellstyrene i Levanger, Reinsjø fjellstyre og Skogn, Fredrik Vangstad og HRConsult– Lerifallsvollen, Meraker Brug

Det bør ikke være et totalforbud med motorferdsel for de med bruksretter. Det vil være naturlig at også jordbruket ved beitenæringa gis det samme unntaket fra ferdselsbestemmelsene i § 6 bokstav c) som reindrifta. Det er et behov for utøvelsen av næringa at det kan kjøres ut saltstein, utstyr til vedlikehold av gjerder og samlekv, rydding av utslitt utstyr, gjerder, netting mm, annet utstyr og materiell til gjeterbu/seter for bruk i beitesesongen. Det er behov for å kjøre ved søk etter dyr som er savnet, kjøre for tilsyn og sanking og kjøre ut syke dyr.

Bruk av snøscooter på snødekt mark er den desidert mest skånsomme måten å frakte utstyr ut i beiteområdet på, og å ta dette inn i §7 punkt u er å pålegge ei allerede presset næring ytterligere krav til søknader og tillatelser. For å følge opp kravet om at reindrift og bruksberettigedes rettigheter må sidestilles der det er naturlig, må det til noen tillegg. §7h – «Start og landing med helikopter i forbindelse med reindrift og beitenæring, § 7 punkt i – Oppføring av gjerder og samleanlegg av midlertidig karakter i forbindelse med reindrift og beitenæring.»

Meråker kommunen ber om at setrene innenfor Øvre Forra naturreservat, og som ligger til gårder i Meråker, gis unntak i henhold til motorisert ferdsel. Motorferdsel for landbruksnæring etter motorferdsellovens § 4 c bør kunne gjennomføres uten søknad etter verneforskriften.

Motorferdsel i forbindelse med næring må inn i § 6 i forskriften på samme måte som reindriftens næringsbehov er ivaretatt i § 6 c. Også ved utleiehytter som næring, bør det tilføres et nytt punkt i § 7 som ivaretar bruk av helikopter ved drift og arbeider ved hytta, på samme måte som for anna næring, som for reindrift (punkt h).

Alternativt må det opprettes retningslinjer for behandling av dispensasjonssøknader som sikrer landbruksinteressene muligheten til å benytte snøscooter og andre beltekjøretøy når det er nødvendig. Dette er vesentlig for å unngå muligheten for subjektive vurderinger av dispensasjonssøknader.

SFTL: Når det gjelder behovet for nødvendig kjøring, inkl bruk av helikopter, for beitebrukere og annen næring, ønsker vi å komme fram til praktiske løsninger, for eksempel ved å gi flerårige dispensasjoner. Praksis for søknad og dispensasjoner på dette området vil bli grundig gjennomgått i revidert forvaltningsplan for Øvre Forra naturreservat.

I forbindelse med uttransport av syke og skadde bufe, er det foreslått direkte unntak for motorferdsel, ifølge § 6 a. Det skal imidlertid gis melding til ansvarlig oppsyn for verneområdet i forkant av kjøring.

Samisk reindrift og kulturutøvelse har en juridisk særstilling i norsk og internasjonal sammenheng, og for reindrift i verneforskrifter er det standardbestemmelser som vi ikke kan gå utenom i forskriften for Øvre Forra. «Oppføring av gjerder og samlelegg for beite» (sauebeiting) ligger allerede i den spesifiserte bestemmelsen § 7 punkt f, en bestemmelse tilsvarende den for reindrift, § 7 punkt i.

I § 7 punkt t er det gitt åpning for utkjøring av saltstein etter søknad, og om dette er et årlig behov, kan det gis flerårig dispensasjon.

5.3.22 Motorferdsel – båt på Feren

Meråker kommune, Frol Beitelag, Meraker Brug, Olav Bakken Jensen og Bård Langsåvold (sammen med Marthe Langsåvold, Berit Leirfall og Petter Kr. Langsåvold, eier av Langsåvold Gård og Langsåvoldsetra på Bullvollen):

Setrene på Bullvollen har etter nåværende verneforskrift for Øvre Forra naturreservat kunnet ta seg til setrene blant annet over Feren via båt. Bufenæringen bør gis unntak for motorisert ferdsel, for bruk av båt til tilsyn og sinking. Brukere av setervollene vil et forbud mot bruk av motorbåt over Feren i praksis innebære uakseptabel adkomstmulighet og et besøksforbud på egen seter. Enten må paragrafen endres, eller så må grensa for reservatet endres slik at hele sjøen blir liggende utenfor, altså helt til Fersoset/Rivadet.

AS Meraker Brug har et bygg i næring ved Bullen i Fersoset. Det er ei hytte som brukes i forbindelse med utleie av jakt og fiske mm. Det må innarbeides i forskriften at motorisert ferdsel med blant annet båt er tillatt i forbindelse med drift, vedlikehold og bruk av hytta.

SFTL: I den generelle unntaksbestemmelsen § 6, anbefaler vi, etter innspillene over, at det tilføyes et punkt f. «Bruk av motorbåt på Feren. Høyeste tillatte hastighet for motorbåt er 5 knop.» Dermed er bruk av motorbåt på Feren innenfor vernegrensen tillatt, både i forbindelse med næring, friluftsliv, for hytteeiere og besøkende, så lenge farten innenfor vernegrensen holdes til maksimum 5 knop.

5.3.23 Bruer og klopper

Fjellstyrene i Levanger, Reinsjø fjellstyre og Skogn

Det vil være en stor fordel å kunne legge klopper på stier hvor det blir stor slitasje og gjørmete, samt lettere å komme fram for alle som bruker området. Begrenset klopplegging, enkle bruer mv. vil skåne terrenget og natur.

SFTL: Klopping bidrar til å styre ferdsele og gjørmete partier vil få sjansen til å gro til med ny vegetasjon. Det er likevel en balansegang mellom ivaretagelse av verneverdiene og tilrettelegging for folk. Klopping vil lett medføre økt ferdsel, og ny slitasje vil oppstå der kloppingen avsluttes. Behovet for tiltak som klopping og enkle bruer har blitt imøtekommet flere steder, og må vurderes i fremtiden i hvert tilfelle.

5.3.24 Beiting og oppføring av bygninger, anlegg, gjerder, og andre varige eller midlertidige innretninger

Stjørdal kommune

Utviklingen i landbruket er at melkebruk avvikles og erstattes av kjøttfeproduksjon. En naturlig konsekvens er da at beiting blir mer aktuelt. Dette, i kombinasjon med at kjøttfe normalt er betraktelig tyngre med et større marktrykk enn melkekyr, gir økt fare for sporskader. Flere dyr på beite øker også sannsynligheten for mer motorisert uttransport av syke og skadde bufe med tilhørende fare for sporskader. Slik nødvendig motorferdsel er direkte tillatt gjennom forslaget til revidert verneforskrift. Vi er ikke negative til beiting, men anmoder Statsforvalteren om å vurdere om bestemmelsen bør endres, slik at beiting kan reguleres for å redusere mulige trusler mot verneverdiene.

Sørfiella Sauebeitelag, Verdal bruksrettsforening

Mye av grunnen til at naturreservatet framstår som det gjør i dag, er landbrukets bruk av området i generasjoner. Det er svært viktig at det ikke legges hindringer for videre rasjonell landbruksdrift i området. Bruksretter må ikke begrenses og det må kunne foregå eks tilsyn, sanking, installasjoner osv. uten at man blir pålagt ekstraarbeid med søking av dispensasjoner. Det er heller en fare for at beitetrykket med tiden kan bli for lavt. Utfordringene i fremtiden vil være å holde et stort nok beitetrykk i naturreservatet så det ikke gror igjen og mangfoldet går tapt.

Levanger kommune v/landbruk, Fjellstyrene i Levanger, Reinsjø fjellstyre og Skogn, og Frol Beitelag

Det vil være et årlig behov for å benytte samlelegg/lettgjerd ved nedsanking av beitedyr, anlegg som fjernes etter bruk og som kun brukes i aktuell periode av sesongen. Dette burde vært tatt inn i § 4, under punkt d om Beiting. Evt. at det gis flerårige tillatelser på samme måte som til reindrifta. Det vil med dagens drift være nødvendig med bygging av broer og legging av klopper og annen infrastruktur, og oppsetting av radiomaster/forsterkere for god mobildekning. Det kan i fremtiden også bli behov for å sette opp bygninger på seter og nye gjeterhytter.

Oppsetting av jakttårn bør tillates som en varig innretning, eller at det gis flerårige dispensasjoner. Det vil være veldig tungvint og unødvendig å frakte inn og sette opp og ta ned jakttårn hvert jaktår. Et mobilt jakttårn vil neppe være i strid med verneformålet selv om står ute i hele kontraktstiden til jaktlaget. Det er selve transporten av jakttårnet, som kan medføre skader på terrenget.

Naturvernforbundet i Stjørdal og Meråker

I § 4 f gis det anledning til å sette opp midlertidige mobile jakttårn i forbindelse med storviltjakt. Det sies ingen ting om hvordan disse er konstruert og hvordan de skal transporteres. Slike konstruksjoner hører ikke hjemme i et naturreservat og postering kan foretas på naturlige terrengformasjoner.

SFTL: Vi er enige i at med det beitetrykket av sau og rein som vi har i naturreservatet i dag, er ikke beitetrykket utfordrende. Dagens beiting fremmer verneformålet, og beiting med sau og rein gir skånsom beiting som er ønskelig utfra et vernehensyn. Vi foreslo derfor ordlyden «Skånsom beiting» i § 4 punkt d. Etter innspill fra Sametinget (2. høringsinnspill, kap. 5.3.3.), endrer vi forslaget til at «tradisjonell beiting» skal være direkte tillatt. Ved andre typer beitedyr kan deler av naturreservatet være sårbare med hensyn på intensivt tråkk av tunge dyr. Vi foreslår at annen type beiting enn den tradisjonelle, blir søknadspliktig.

Det er forståelig at det trengs midlertidige gjerder ved samling og nedsanking av beitedyr om høsten. Siden gjerder og samleanlegg er nevnt i § 7 punkt f, vil det kunne gis flerårige dispensasjoner på lik linje med slik det er for reindrift.

Hvordan vernebestemmelsene hindrer rasjonelt tilsyn, sanking, installasjoner osv. i forbindelse med landbrukets bruk av naturreservatet, kan utredes i prosessen med revisjon av forvaltningsplanen. Her kan det beskrives hvordan nødvendige søknader kan gjøres enkle og dispensasjonene flerårige. Siden sauebeiting er ønskelig, vil det legges opp til forvaltningsmessige enkle og praktiske løsninger.

Mobile jakttårn er bærbare, men de kan være av forskjellig størrelse og vekt. Dersom det er behov for å la mobile jakttårn stå i naturreservatet gjennom flere år, kan dette omsøkes og behandles etter den generelle dispensasjonshjemmelen, § 8. Ønske om oppsetting av radiomaster og lignende kan også omsøkes etter denne hjemmelen og vil vurderes i hvert tilfelle.

Det er foreslått i § 7 punkt o, etter søknad, å gi åpning for å sette opp nye bygninger på seter dersom denne drives i tilknytning til landbruksdrift. I forslaget som gikk på høring, hadde dette punktet følgende ordlyd: «Etablering av seter, i samsvar med øvrig lovverk.» I dag er nesten alle setrene «falt i fri» og er i bruk som hytter. Ifølge ny verneforskrift foreslår vi ikke forbud mot å ta i bruk en seter til landbruksmessig drift, men vernebestemmelsene vil også gjelde for en aktiv seter.

5.3.25 Jordbrukets bruksretter, seterdrift med gjødsling, skogen og virkesretten

Fjellstyrene i Levanger, Reinsjø fjellstyre og Skogn, Levanger kommune v/ landbruk, Frol Beitelag
Jordbruket har en sterk beskyttelse i Fjellogen med bruksrettigheter i statsallmenningen. Jordbruket må i større grad sidestilles med reindriftens rettigheter og rettighetene til å utøve jakt, fangst og fiske.

Bestemmelser som gjelder utøvelse av jordbrukets bruksretter bør flyttes til § 4, og må formuleres slik at det tas hensyn til at nye bruksretter vil kunne oppstå. Dette gjelder blant annet etablering og drift av seter. For reindrifta og jordbruket må det i alle fall åpnes for at det kan gis flerårige tillatelser, dersom noe blir stående igjen under § 7.

Ved ordinær seterdrift vil det være veldig aktuelt med gjødsling og kalking av setervollen. Det må således være tillatt. I Reinsjø statsallmenning er det pr. i dag bare Revollen som ikke er «fallen i det fri». Det kan dukke opp at seter blir startet opp på nytt i statsallmenningen, eller ny seter.

Det må ikke frarøves ressurser som er opparbeidet gjennom bruk i alders tid. Jordbruket har en felles interesse med vernemyndighetene av at områder skal beskyttes mot forbruk av natur, men bruk på en bærekraftig måte bør være fullt mulig. Den nye verneforskriften må verken vanskeliggjøre eller umuliggjøre bruken av jordbrukets bruksretter, ikke dagens retter og ikke jordbrukets rett til bruk i framtida. Alle jordbrukets bruksretter må inn som generelle unntak fra vernebestemmelsene, ikke bare beiting. § 4.

Verdal bruksrettsforening

I forskriften for Øvre Forra naturreservat fra 21/12-1990, som er den gjeldende forskriften per nå, står det under *Pkt. V, Bestemmelsene i pkt. IV er ikke til hinder for:*

2. Tradisjonell slått og beiting, herunder bruk av gjeterhund.

9. Uttak av tømmer til vedlikehold av seterhus og trevirke til ved og gjerdestolper for eget bruk på setrene i verneområdet. Det godtas ikke at dette tas ut av ny verneforskrift.

13. Gjødsling av setervoller.

Disse punktene er ikke med i forslaget til ny forskrift. Dette er bruksrettigheter landbruksnæringen har hatt gjennom generasjoner. Det er selvsagt en grunn til at disse rettighetene er med i gjeldende forskrift fra 1990. Det godtas ikke at dette tas ut av ny verneforskrift. Hogst til oppføring av seterhus,

uthus, gjerder, slåtteenger og lignende i forbindelse med næring i jordbruket skal foregå uten utvisning. Dette er hjemlet i allmenningslovgivningen og skogloven, og kreves tatt inn under § 4 «Generelle unntak fra vernebestemmelsene». Grøfting og andre skjøtselstiltak skal foregå uten søknad. Ved eventuell naturskade etter motorferdsel jf NML § 9, skal dette dekkes av staten som helhet, og staten skal foreta forebyggende tiltak ved behov. Staten skal både bekoste og utføre det fysiske arbeidet med evt forebygging av kjøreskader.

Fjellstyrene i Levanger, Reinsjø fjellstyre og Skogn fjellstyre: Det bør ikke være tillatt for allmenheten å ta rilkuler på hverken bjørk eller andre treslag i naturreservatet. Uttak til tradisjonelle samiske bruksgjenstander vil ikke ha noen særlig betydning.

Er det ment at B-sonene i gammel forskrift og vernekart blir fjernet? I B-sonene er det virkesrett som i tilfelle må avklares, og dersom virkesretten skal fjernes, så oppfatter fjellstyret at det må gis erstatning. Dette blir en sak for allmenningsstyret og Statskog.

Fjellstyrene kan ikke fratas forvaltningen i statsallmenningen. Fjelloven har bestemmelser som gjelder forvaltning av areal som ligger på statsallmenning i Øvre Forra naturreservat.

SFTL: Tilførsel av gjødsel utenfra til bruk på setervoller, er utfra dagens kunnskap om gjødslingens negative påvirkning på artsmangfoldet, ikke ønskelig. Både gjødsling og kalking av en setervoll må derfor omsøkes og vurderes opp imot verneverdiene, og aktuell dispensasjonshjemmel vil da være den generelle, § 8.

Grøfting i dette verneområdet der myr og våtmark er viktige verneverdier, er lite ønskelig. Dersom det likevel er behov for grøfting av landbruksmessige årsaker, må en søknad med konkret stedsangivelse vurderes opp mot registrerte verneverdier. Søknaden må behandles etter den generelle dispensasjonshjemmelen, § 8. Denne hjemmelen kan også brukes for å vurdere alle andre behov som for eksempel hogst for oppføring av seterhus, og andre tiltak som ikke er ført opp i § 7. For bygningsmessige tiltak på en seter i drift, der tiltak er nødvendig av landbruksmessige årsaker, foreslår vi å legge inn mer forutsigbarhet gjennom et nytt punkt i § 7, selv om slike tiltak fortsatt må omsøkes.

Reetablering av seter på gammel setervoll finner vi ikke i seg selv å være i strid med bestemmelsene i § 3 eller § 5. Vi vil derfor foreslå å ta bort dette punktet i § 7.

B-sonene i gammelt vernekart vil ikke videreføres. Erstatning kan kreves etter et vedtak om vern. Dette gjelder også dersom en revidering av en verneforskrift gir innskrenkninger av tidligere rettigheter som virkesrett til skogen, og rettighetshavere kan vise til at økonomiske tap er påført.

Statsforvalteren vil sannsynligvis fortsatt være forvaltningsmyndighet i henhold til vernebestemmelsene. Andre aktører som fylkeskommunen, kommunene, fjellstyrene med flere, forvalter området etter henholdsvis kulturminneloven, plan- og bygningsloven, forurensningsloven og fjelloven osv. Dersom det er tiltak som er i strid med vernebestemmelsene, vil verneforskriften ha forrang. Siden ansvaret for ivaretagelse av verneverdiene er tillagt Statsforvalteren, må bruken styres gjennom en vurdering opp imot vernebestemmelsene.

5.3.26 Forvaltningsplan

Fjellstyrene i Levanger, Reinsjø fjellstyre og Skogn

Det er allerede vedtatt en forvaltningsplan for Øvre Forra, som er gjeldene for perioden 2015- 2025.

SFTL: Den eksisterende forvaltningsplanen gir retningslinjer og utdyper gammel verneforskrift. Når ny forskrift vedtas, vil vi gå i gang med en nødvendig revisjon av forvaltningsplanen.

5.3.27 Forskning og vitenskapelige undersøkelser

NTNU Vitenskapsmuseet

Unntaket fra fredningsforskriften for vitenskapelige undersøkelser er ikke videreført i utkast til ny forskrift. Dette hadde vi gjerne sett videreført, men vi håper og tror at dette dekkes gjennom § 8.

SFTL: Naturmangfoldloven § 48 er identisk med den generelle dispensasjonshjemmelen § 8 i den foreslåtte nye forskriften for Øvre Forra. Selv om vitenskapelige undersøkelser ikke spesifikt er nevnt, åpner denne hjemmelen for unntak dersom tiltaket blir vurdert til at det *“ikke strider mot vernevedtakets formål og ikke kan påvirke verneverdiene nevneverdig”*.

6 Viktige endringer under behandlingen

Etter høringen er det foretatt noen endringer i forslaget til verneforskrift. De fleste endringene er omtalt og kommentert i den temavise gjennomgangen. De konkrete endringene oppsummeres her:

Endring i § 1. Formål

I Øvre Forra naturreservat har vi en god del naturtyper som krever skjøtsel for å ivaretas. Dette er ikke forenlig med ordlyden urørt tilstand, slik det sto i høringsversjonen: *«Det er en målsetting å beholde verneverdiene i mest mulig urørt tilstand, og eventuelt videreutvikle dem»*. Vi vil derfor tilføye *«og økologisk god»*. Setningen blir da denne:

«Det er en målsetting å beholde verneverdiene i mest mulig urørt og økologisk god tilstand, og eventuelt videreutvikle dem.»

Endring i § 3. Vernebestemmelser

Punkt e: Det generelle forbudet mot bålbrekking hadde falt ut i utkastet til forskrift som gikk på høring. Når det i § 4 åpnes for bålbrekking på visse vilkår, må det ligge et forbud som utgangspunkt. *«Bålbrekking er forbudt»* er derfor tilføyd som punkt e.

Endringer i § 4. Generelle unntak fra vernebestemmelsene

Punkt d, nytt forslag: *«tradisjonell beiting.»* Forslaget til høring var denne: *«Beiting.»* Vi gjennomfører årlig en del skjøtsel av verdifull slåttemyr og har god oversikt over botaniske verdier i naturreservatet. Beiting av sau og rein er tradisjonell beiting og er direkte tillatt og ønsket. På setervoller vil vegetasjonen tåle tråkk av større husdyr som de tradisjonelle storferasene, og beitingen vil da fortsatt kunne regnes som tradisjonell. Ved planer om oppstart med beiting av f.eks. kjøttfe generelt i Øvre Forra, har vi behov for å kunne styre beiting utenom de mest sårbare områdene. Dette vil kunne gjøres gjennom en søknadsbehandling.

Punkt k, nytt forslag: *«Bålbrekking med medbrakt eller utlagt ved eller tørrkvist i samsvar med gjeldende lovverk.»* Forslaget som gikk på høring var dette: *«Bålbrekking på etablerte plasser med utlagt eller medbrakt ved i samsvar med gjeldende lovverk.»*

Vi ser at det er gode argumenter for å legge bestemmelsen om bålbrekking på omtrent samme nivå som tilsvarende bestemmelser for Feren og Grønningen naturreservater. (*«Skånsomt uttak av småvirke for enkelt friluftsliv og bål på stedet. Tørr gran og tørr furu*

(gadd) skal ikke felles.» «Bålbrenning med medbrakt ved eller tørrkvist.») Døde (og tørre) busker er i utgangspunktet vernet ifølge § 3 a.

Endringer i § 5. Regulering av ferdsel

Punkt b, nytt forslag til: *«Sykling er forbudt utenfor sykkeltrasé vist vernekart.»* Forslaget til høring var denne: *«Sykling er forbudt utenfor eksisterende stier og veger vist i vedtatt sti- og løypekart.»* Et kart over sti- og skiløypetraséer vil utarbeides og legges i forvaltningsplanen og besøksstrategien. Sti- og løypekartet som gikk på høring, var mangelfullt. Vi beholder kun sykkeltraséen og legger den i selve vernekartet, siden den er knyttet til en bestemmelse i forskriften.

Punkt c, forslag til et tillegg til forslaget som gikk på høring:

«Bruk av hest utenfor eksisterende stier og kløvveger er forbudt.»

Vi har ikke erfaring med at bruk av hest har vært et aktuelt problem i Øvre Forra naturreservat. Tradisjonelt ble hest brukt på kløvvegene i området. Organiserte turer med bruk av mange hester vil kunne gjøre betydelig skade på terrenget, slik at vi vil ta inn et forbud mot bruk av hest utenom eksisterende stier og kløvveger. Gjennom arbeid med forvaltningsplan og besøksstrategi vil det fremskaffes en oversikt over kløvvegene og gjøres en vurdering av hvilke stier som egner seg til ridning. Hvor grensen går for større arrangementer ved bruk av hest, vil også bli definert gjennom prosessen med utarbeiding av besøksstrategi.

Endringer i § 6 Generelle unntak fra ferdselsbestemmelsene

Punkt b, nytt forslag: *«Nødvendig uttransport av felt elg, hjort, villsvin, bjørn og ulv med lett beltekjøretøy som ikke setter varige spor i terrenget.»* Forslag til høring var dette:

«Nødvendig uttransport av felt elg, hjort, bjørn og ulv med lett beltekjøretøy som ikke setter varige spor i terrenget.» Vi foreslår å tilføye villsvin, noe som kan bli aktuelt på sikt.

Punkt c, i tillegg til generelt unntak fra ferdselsbestemmelsene for *«nødvendig bruk av snøscooter på snødekt mark i forbindelse med reindrift»* foreslår vi at denne setningen tilføyes: *«Leiekjørere for reineiere eller reindriftsansvarlig må medbringe skriftlig dokumentasjon for avtale med oppdragsgiver»*

Årsaken er at denne generelle åpningen til bruk av snøscooter i forbindelse med reindrift, kan friste hvem som helst til å hevde at de kjører for reindriften.

Punkt e, nytt forslag: *«Oppkjøring av eksisterende skiløyper med beltekjøretøy som er skånsom mot markoverflaten.»* Forslag til høring var dette: *«Oppkjøring av eksisterende skiløyper vist på vedtatt sti- og løypekart, med lett beltekjøretøy som ikke setter varige spor i terrenget.»* Vi er enige i at ordlyden i forskriften med fordel kan forenkles og tilpasses dagens løypemaskiner.

Punkt f, vi foreslår å ta inn et nytt punkt:

«Bruk av motorbåt på Feren. Høyeste tillatte hastighet for motorbåt er 5 knop.»

Bruk av motorbåt på Feren innenfor vernegrensen foreslår vi å være tillatt, både i forbindelse med næring, friluftsliv, for hytteiere og besøkende, så lenge farten innenfor vernegrensen holdes til maksimum 5 knop.

Endringer i § 7. Spesifiserte dispensasjonsbestemmelser

Punkt l, i forslaget på høring: *«Etablering av nye skiløyper»* foreslår vi å slette.

Motorferdsel er i utgangspunktet forbudt (ifølge § 5 a), og det er kun unntak for oppkjøring av eksisterende skiløyper (ifølge § 6 e). Eventuelle behov for omlegging av skiløypetraséer må derfor omsøkes etter den generelle dispensasjonshjemmelen, § 8.

Punkt m, som gikk på høring, **nå punkt l**, her foreslår vi å fjerne: «*vist i vedtatt sti- og løypekart*». Bakgrunnen er at et kart over sti- og skiløypetraséer vil utarbeides og legges i ny forvaltningsplan og besøksstrategi. Sti- og løypekartet som gikk på høring, var mangelfullt.

Punkt p, som gikk på høring: «*Etablering av seter, i samsvar med øvrig lovverk*» foreslår vi å ta ut. Reetablering av seter på gammel setervoll finner vi ikke i seg selv å være i strid med bestemmelsene i § 3 eller § 5. Men flere av tiltakene som kan bli aktuelle ved landbruksmessig seterdrift, som gjødsling, kalking og grøfting, vil være i strid med bestemmelsene og må omsøkes.

Punkt o, nytt forslag: «*Bygningsmessige tiltak i forbindelse med landbruksmessig seterdrift.*» For bygningsmessige tiltak på en seter i drift, der tiltak er nødvendig av landbruksmessige årsaker, foreslår vi å legge inn mer forutsigbarhet gjennom et nytt punkt i § 7, selv om slike tiltak fortsatt må omsøkes.

Punkt r og s, i høringsforslaget, foreslår vi tatt ut, da ordlyden: «*bruk av lett terrenggående slåttestyr som ikke setter varige spor i terrenget ved gjennomføring av slått*», og «*bruk av lett terrenggående kjøretøy som ikke setter varige spor i terrenget, for transport av utstyr og avling i forbindelse med gjennomføring av slått*», begge blir ivaretatt av **punkt r** i nytt, justert forslag til forskrift.

Punkt t, som gikk på høring, **nå punkt q**, her foreslår vi å ta ut ordlyden: «merking av stier, løyper o.l.» Dette er allerede nevnt under **punkt l** (på høring som punkt m). Det som gjenstår i dette punktet, er «*oppsetting av skilt*».

7 Verneverdier, påvirkningsfaktorer og effekt av endret verneforskrift

7.1 Verneverdier

Naturrestatet består av store, flate partier rundt vassdragene, slake åssider og noen høyere fjell med avrundete topper. De breie dalbunnene har flate myrer, de slake åssidene er dekket av bakkemyrer, og noen av de runde åsene (volene) har terrengdekkende myrer. I det sentrale området mellom Forra, Heståa og Glonka er det en myrfrekvens på over 80 %. Skillingsmyra dekker ca. 2 km² og er den største enhetlige myrflaten. Ellers danner ofte myrene sammen med fastmarkskoller et mosaikklandskap.

Elva Forra meandrerer gjennom store deler av myrlandskapet som er rikt på innsjøer, vatn og tjern. Mange av myrene er skogbevokste og langs øvre del av Forra finnes granskog tildels med urskogpreg. Det er mange gamle setervoller og slåttemyrer i området, og menneskers bruk gjennom lange tider har påvirket naturtypene og bidratt til det rike artsmangfoldet i slåttemyrene. Berggrunnen i Hårskallen-området er kalkrik. Her er kartlagt store forekomster av regionalt sjeldne fjellarter innen gruppene lav, moser og karplanter.

I 2002 fikk Øvre Forra Ramsarstatus som et internasjonalt viktig våtmarksområde, etter følgende kriterier:

- 1) Et stort representativt myrområde med mange forskjellige utforminger av myr.
- 2) Området har flere internasjonalt truede arter (IUCN Red List).
- 3) Området har stedvis kalkrik geologi og stor diversitet av naturtyper, noe som gir leveforhold for et høyt antall fuglearter.
- 4) Området innehar svært verdifulle hekkeområder for vadefugl.

7.2 Påvirkningsfaktorer

Øvre Forra naturreservat er svært mye brukt av folk i forbindelse med utøvelse av friluftsliv, både sommer og vinter. Fra gammelt av er området sterkt påvirket av seterdrift, myrslått og av ferdsel langs kløvvegene. Mye av dagens ferdsel foregår langs de gamle kløvvegene, men det er også etablert nye stier. Noen av stiene er klopplagt for å kanalisere ferdsel og gi mulighet for revegetering etter slitasje av mark og myr. Der kloppingen stopper oppstår imidlertid økt slitasje.

De siste årene har ferdselen økt, både til fots og med sykkel. På Hårskallen er noe vegetasjon og jordsmonn slitt vekk på grunn av ferdsel, og dermed er arealet med intakt vegetasjon av kalkkrevende arter blitt mindre.

For reindrift er slipp av hund meldt å gi negative effekter, for eksempel i forbindelse med kalving.

Så langt har ikke motorferdsel vært forbudt i henhold til vernebestemmelsene. Kommunene har imidlertid vært restriktive med hensyn på tillatelser til bruk av snøscooter. Vinterstid er likevel bruk av snøscooter en påvirkningsfaktor i området, både for folk og dyreliv. Det pågår dessuten jakt i området, og det gis tillatelser til utkjøring av felt storvilt på barmark.

For å opprettholde økologisk god tilstand på slåttemyrer og setervoller, pågår årlig både slått og skjøtsel. Det beiter dessuten en god del sau og rein i området, noe som påvirker vegetasjonen positivt og bremser gjengroingen av tradisjonelt åpen mark.

7.3 Effekten av endret verneforskrift

Øvre Forra naturreservat ble vernet 21. desember 1990. «*Formålet med fredningen er å bevare et stort og særpreget myrlandskap med en naturskjønn elvestrekning og å verne om det spesielt rike og interessante fuglelivet, vegetasjonen og annet dyreliv som naturlig er knyttet til området*», ifølge verneforskriften for Øvre Forra naturreservat kap. III.

I ny forskrift er verneformålet endret til: «*Formålet med forskriften er å bevare et område som representerer bestemte naturtyper i et kalkrikt fjellområde og et stort, variert og særpreget myrlandskap med kulturbasert slåttemark og slåttemyrer, samt terrengdekkende myr, kalkkilder og gammel skog under naturlig dynamikk. Videre er formålet å bevare et område som har særlig betydning for biologisk mangfold ved at det er leveområder for en rekke sjeldne og sårbare arter knyttet til disse naturtypene.*

Det er en målsetting å beholde verneverdiene i mest mulig urørt og økologisk god tilstand, og eventuelt videreutvikle dem. Formålet omfatter også bevaring av det samiske naturgrunnlaget.»

Den reviderte formålsparagrafen navngir flere naturtyper, også de som er et resultat av lang tids tradisjonelle bruk som myrslått og seterbruk.

I gammelt vernekart er det tegnet en sone B tilknyttet kap. V punkt 12. i forskriften: «*Bestemmelsene i punkt IV er ikke til hinder for: Hogst i medhold av godkjent skjøtelsesplan i to områder merket B på kart.*» Virkesretten i sone B er ikke benyttet siden vernevedtaket i 1990, og denne sonen foreslås ikke videreført. Etter vedtak av revidert forskrift, kan bortfallet av sone B medføre krav om erstatning.

Den endrete verneforskriften åpner for at mange pågående aktiviteter kan videreføres, omtrent på samme nivå som den gamle verneforskriften fra 1990. For enkelte aktiviteter er bestemmelsene skjerpet. Ut fra dagens kunnskap er det lite sannsynlig at de aktivitetene som det er gitt åpning for, vil ha særlig negativ innvirkning på artene og naturtypene, eller for reindrift. Vernebestemmelsene er til hinder for at det kan gjøres vesentlige inngrep i området. For enkelte aktiviteter vil det derfor gjelde restriksjoner, for eksempel den nye bestemmelsen om forbud mot motorisert ferdsel, slik at

naturverdiene får en økt beskyttelse. Arbeidet med revidering av forvaltningsplanen vil igangsettes så snart som mulig etter at ny verneforskrift er vedtatt. For Øvre Forra naturreservat finnes det definerte bevaringsmål som gir grunnlag for å overvåke tilstanden i området. En revidert og oppdatert verneforskrift vil på sikt med stor grad av sannsynlighet føre til en positiv utvikling for økosystemene, naturtypene og artene, jf. naturmangfoldloven §§ 4 og 5.

Naturmangfoldloven § 10 setter krav om at påvirkning av et økosystem skal vurderes ut fra den samlede belastning som økosystemet er eller vil bli utsatt for.

Statsforvalteren mener det er sannsynlig at den nye verneforskriften vil føre til en positiv effekt på naturmangfoldet. Vedtak av ny verneforskrift medfører ikke miljøforringelse. Prinsippet i naturmangfoldloven § 11 om at kostnadene ved miljøforringelse skal bæres av tiltakshaver, vurderes derfor ikke som relevant i forhold til selve vedtaket. I forbindelse med dispensasjoner fra vernebestemmelsene, vil det imidlertid av hensyn til verneverdiene kunne være aktuelt å sette vilkår som medfører merkostnader for tiltakshaver.

Prinsippet i naturmangfoldloven § 12 om miljøforsvarlige teknikker og driftsmetoder, er i prosessen med revisjon av verneforskriften vektlagt i forbindelse med fastsetting av forslag til generelle unntak og spesifiserte dispensasjonsbestemmelser.

Statsforvalteren anser at kravene i naturmangfoldlovens §§ 8-10 er oppfylt, og at det er tilstrekkelig kunnskap om naturmangfoldet, påvirkningsfaktorer og effekten av endret verneforskrift.

8 Forvaltning, økonomiske og administrative konsekvenser

Forvaltning

Miljødirektoratet har myndighet til å fastsette hvem som skal være forvaltningsmyndighet for verneområdet, og det kan opprettes et rådgivende utvalg for forvaltning av området.

Statens naturoppsyn (SNO) vil ha det overordnede ansvar for oppsynet i området.

Det vil være aktuelt å informere om verneområdet i form av oppdaterte informasjonsplakater.

Revisjon av forvaltningsplanen vil bli igangsatt snarest mulig etter vernevedtak.

8.1 Erstatning

Ifølge naturmangfoldloven § 50 har «*en eier eller rettighetshaver i eiendom som helt eller delvis blir vernet som nasjonalpark, landskapsvernområde, naturreservat, biotopvernområde eller marint verneområde, rett til erstatning fra staten for økonomisk tap når et vern medfører en vanskeliggjøring av igangværende bruk*». Dette gjelder også for revisjonen av verneforskriften for Øvre Forra naturreservat dersom endringene medfører vanskelig-gjøring av igangværende bruk. Når ny verneforskrift blir vedtatt, vil det bli satt en frist for krav om erstatning.

8.2 Planstatus

De fire kommunene har alle arealplaner og planstatus for Øvre Forra naturreservat.

Levanger har to formål for arealet i Øvre Forra naturreservat: «LNFR areal for nødvendige tiltak for landbruk og reindrift og gårdstilknyttet næringsvirksomhet basert på gårdens ressursgrunnlag», og «Båndlegging etter lov om naturvern».

Kommuneplanens arealdel for Stjørdal har formålene «hensyn reindrift, hensyn grønnstruktur, bevaring naturmiljø, bevaring kulturmiljø, og båndlegging etter lov om naturvern».

Planstatus for Meråker og Verdal kommuner innenfor Øvre Forra naturreservat er LNFR, og har lagt inn hensynssoner i kommuneplanens arealdel som synliggjør båndleggingen etter nml.

Referanser

Forvaltningsplan for Øvre Forra naturreservat i Levanger, Stjørdal, Meråker og Verdal kommuner, 2015-2025. – Fylkesmannen i Nord-Trøndelag, Miljøvernavdelingen Rapport 2015-2: 1-83.

<https://fpmv.naturbase.no/Plan/View?naturvernId=VV00001870>

Lyngstad, A. 2015. Overvåking og skjøtsel i Øvre Forra naturreservat 2014. – NTNU Vitenskapsmuseet naturhistorisk notat 2015-4: 1-21.

Lyngstad, A. 2017a. Skjøtelsesplaner for seks voller i Øvre Forra naturreservat. – NTNU Vitenskapsmuseet naturhistorisk notat 2017-8: 1-55.

Lyngstad, A. 2021a. Sårbarhetsvurdering av stilei mellom Heglesvollen og Roknesvollen, Øvre Forra naturreservat.–NTNU Vitenskapsmuseet naturhistorisk notat 2021-5: 1-24.

Lyngstad, A. 2021b. Overvåking og skjøtsel i Øvre Forra naturreservat 2020. – NTNU Vitenskapsmuseet naturhistorisk notat 2021-8: 1-18.

Lyngstad, A. & Jordal, J.B. 2015. Kulturmark i Øvre Forra naturreservat. – NTNU Vitenskapsmuseet naturhistorisk rapport 2015-2: 1-65.

Øien, D.-I., Lyngstad, A. & Kolstad, A.L. 2020. Naturtypekartlegging i fire områder i Trøndelag med vekt på de utvalgte naturtypene slåttemark og slåttemyr. – NTNU Vitenskapsmuseet naturhistorisk notat 2020-10: 1-44.